

**'Sëëdhe 'ö Pɔlō -ya bɔ
-Zlan -bha mɛ -nu 'wo
Wlɔmë
plöö -an -dhë bhë 'ö ɿnɛ**

¹ 'Sëëdhe ö ɿnɛ, ma Pɔlō, 'a Yesu Klito -bha yuökëmɛ 'ka, ma 'ö -Zlan -yö n sü 'ö n -ya kö 'aan- kë -a -bha bɔmɛ 'ka -a -bha 'wuntaɔsë bhë -a -wun ɿbleɛ' -sü 'ka bhë ɿnɛ 'a- bɔ ka -dhë.

² 'Wuntaɔsë 'ö bhë -Zlan -ya -wun -bleɛ 'kpa, ɿbɔa' ö 'dhiwopöme -nu 'gü -sü 'ka; 'ö 'dhö ɿbeɛn' -sü 'ka -a -bha 'sëëdhe 'slööslö 'gü.

³ 'Wuntaɔsë 'ö bhë -yö -gban -a Gbö 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito 'ka, yö 'ö- -bha mɛ -dhë 'gü ɿzian' 'ö bho -gludë Davidö ɿsuu'- 'gü bhë -a -bha.

⁴ Yö bhë ɿnɛ 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha -an 'gbloo 'piö 'ö -Zuu 'slööslö -bha -a -bho ga 'gü -sü 'ö -kë 'piigbeedhe 'ka bhë 'ö- -zɔn ɿnɛ -yö -Zlan Gbö 'ka bhë.

⁵ Yö 'ö bhë ɿnɛ 'ö -Zlan -yö bɔ -a 'gü, 'glusë -kë n 'ka -sü 'ka -a -bha bɔmɛ Klito 'tɔ bho -sü -wun 'gü kö 'aan- pö 'sɛ 'saadhö 'gü -mɛ -nu -dhë, -wo 'wuntaɔsë bhë -a -wun -dhë 'wun gia- 'iin kö -wo 'wun ma -Zlan -ta.

⁶ Mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an ɿdhɔɔ -kë kö -waan kë Klito -bha 'ka bhë, mɛ -nu 'ka Wlɔmë ka -an kpö 'gü 'pö.

⁷ Mɛ -nu 'ö 'ka Wlɔmë 'ö ka -dhɔ -yö -Zlan -kë 'ö- -wun 'gü 'ö ka ɿdhɔɔ -kë kö 'kaan- ka -bha -tosiadhe kë -a -bha 'ka bhë, ka ɿnɛ 'ö 'sëëdhe ɿnɛ 'a- bɔ ka -dhë. Kö kwa Dë -Zlan waa- kwa

Dëmë Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka, -wo ka gbaa
ꝝzuøyagluu 'ka.

*Pçlö -ya 'piö kö 'ö 'dho -bhödhia kë Wlomë -me
-nu -gç*

⁸ Pë -bleezë 'a dhoë- kë 'ö tçö ma -Zlan zuö 'a
dhö -a pö ꝝbçä' Yesu Klito -ta -sü 'ka 'ö tçö ka 'ple
ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, -dhe 'saadhö
'gü 'kpongtaa zö, me -nu -wa -wun ꝝblee' -sü 'gü.

⁹⁻¹⁰ -Zlan 'a- -bha yuö kë -na n ꝝzuö' 'ple 'ka,
'wuntaçsë 'ö -gban -a Gbö -bha -a -blee me -nu
-dhë -sü 'ka bhë, yö gia- -ya ꝝtei' -dç ꝝne a ꝝbheä'
-na, n -zo -yö -büö ka -wun 'ka -kplawo. -A -dhë
ꝝya ꝝglöö 'ö 'ma- -ya n ꝝzuö' 'piö kö 'aan- nu ka
'piö. A- -dhë -na -Zlan -gç kö ꝝya kë ꝝne ꝝya kë
-a -zo 'kun -wun 'ka, kö 'aan- nu -bhödhia kë ka
-gç ꝝdhia.

¹¹ 'Ö tçö -nu ka 'piö -sü -dhç ꝝya n 'kun, -yö
kë 'dhö kö -Zuu 'slööslö -bha gbaç bhë 'kaan- ka
-bha yö; -yö -dho ka ꝝfaan' -më -zo -yö -Zlan -bha
-sü -bha.

¹² 'Këe kë- wo 'dhö bhë, n nu -sü 'ö ka ziën 'ma
bhë, -a -gen -bleezë 'ö tçö kö 'pian ꝝple 'ö 'kwa-
-bha bhë, me 'ö -dhö -a ꝝfaan' -yö 'më -zo -yö
-Zlan -bha -sü -bha.

¹³ N dhegluzë -nu, a- 'piö kö -yö kë ka 'yaan
ꝝne, ꝝya kë a- -ya n ꝝzuö' 'piö kö 'aan- nu ka 'piö
'ma; 'këe 'wun bhë -a 'kundhë n 'ka- yö ꝝkun bhë
yö -mü. N -nu 'ma -sü -gen ꝝga tçö kö 'aan- Yesu
-wun ꝝblee'- kö me -nu -waan 'we -a -wun -bha
'pö ꝝne -kç 'ö- 'ka 'se me -nu 'wo to -an 'gü bhë -a
'dhö.

¹⁴ Bhii -yö n -ma kö 'a- 'wun ꝝblee' 'segümë -nu
'saadhö, -an me -nu 'ö kwa -nu kwa wç -kç 'dhö

do waa- mε -nu 'ö -an -bha 'dhö -de -ta oo, mε -nu 'wo pë dō waa- mε -nu 'ö 'waa pë dō, 'wo bhë 'saadhö -an -dhë.

¹⁵ -Ya 'ö 'ma- wo -nu ka ॥plöö Wlomë 'ma -sü ॥wuën' kö 'aan- 'wuntaosë ॥bleε'- ka -dhë bhë, -a -gεn ॥ga bhë.

'Piigbeedhe 'ö 'wun -taç 'piö -pë 'ka

¹⁶ 'Wuntaosë 'ö bhë lë- 'yaa n kë -a ॥bleε'- sü -wun 'gü; bhii a- ॥tei' -dō ॥ne 'piigbeedhe 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta 'ö mε -nu dha yö -mü; mε 'saadhö 'ö 'dhoë- ö -zo yö -a -bha -yö -dho dha. Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -ya -kë 'dhö kö -yaan Zuifö -nu dha -bleεzë 'ka, kö ॥ya 'go mü, mε -nu 'waa Zuifö 'ka kö -waan dha 'pö.

¹⁷ 'Ö bhii -ka -dhë -ga bhë 'sa, mε -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë, 'wuntaosë bhë ॥ne 'ö zian -zɔn kwa -dhë ॥ne -yö mε -kë kpengdhö mε -nu -bha -zo yö -sü do 'kpaan -wun 'gü. -A -de pë 'ö ॥beεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -a ॥wuën' -ya -pö: *Mε 'ö- -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan 'dhiö 'ö -kë bɔa -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -ta, -këdhösü 'ö 'yaa yén ('ö -dhö ॥toëpö 'ka bhë), -yö -dho kë -a -gɔ.*

Mε -nu -bha za yaa 'sü -kɔ 'ö -Zlan wö 'dhiö

¹⁸ Ka gia-, -Zlan 'ka- -ga -na bhë, ॥ya -ya dhang-'gü, -dhë 'ö mε -nu 'dhoë- -bha, 'ö -an këwun -nu yaya waa- -an -bha ॥sɔɔn yaa -nu -wun 'gü, 'ö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka 'ö 'yaa ö këdhë yö bhë, -dhë bhë -Zlan -bha -naadhe 'yaa 'kan -a -bha;

¹⁹ 'ö ॥ya kë 'ö mε -nu bhë 'ö -an 'klo bhɔ; 'ö tɔç 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, 'ö mε dho -mɔa

kö -ya dɔ, ɬwaa- dɔ 'saadhö; bhii -Zlan gia- ɬnɛ 'ö- -zɔn -an -dhë.

20 'Kεε kë- wo 'dhö poo bhë, -Zlan 'ö bhë -yö 'wun gia- 'ka ɬnɛ mɛ gbe 'yaa- yö. 'Kεε yö ɬga 'sa 'ö yö 'ö bhë, 'ö 'go 'töng 'ö 'kpongtaadhe ɬkaa' -a -bha 'ö yö ɬdeε -bha, -a -bha 'gügbeedhe 'ö -dhö ɬtoëpö 'ka waa- -a -bha -kë -Zlan 'ka -sü 'ö bhë, mɛ 'bhee- -nu kwa- -yö -a -kɔ këpë -nu -bha. ɬɛɛ, ɬya kë 'pö kö -ziö mɛ -ta -sü gbe 'yaa -dhe bhë -a -bha gbo.

21 Wo 'ö 'wo bhë -wo -Zlan -dɔ; 'kεε 'waa- ɬbhlë -ya 'iin 'waa- zuö pö pë -nu 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü; 'kεε -an -zo -ta -a 'gü -wun -nu ɬnɛ 'wo -kë yaya; 'ö -an -bha 'waa 'wun dɔ bhë -a -wun 'gü ɬwa wo -de -da -dhëtiidhe 'gü.

22 -Wo wo -de -sü 'wundɔmɛ -nu 'ka 'kεε kö 'waa pë gbe dɔ.

23 'Ö tɔɔ -wo wo -ta -yö -Zlan 'tɔbhɔsüzë 'ö -dhö ɬtoëpö 'ka bhë -a -dhɔ kë -sü -bha 'ö 'wo dho ɬzian' mɛ 'bhee- 'ö -kë gapë 'ka bhë, yö 'dhö, -ma -nu 'dhö, ɬsootawü -nu waa- wü -nu 'ö 'wo -kë ɬnɛ ɬmɛɛ -nu 'iin 'yuö- -nu -an 'dhö bhë -an gba -dhiadhö.

24 -A -kë 'dhö -sü 'ka, -Zlan ɬya ö -kɔ bho -an 'gü; ɬwa 'to wo -de -ta wo -de -dhi -a -dhë -wun kë -sü 'ka. Wɔ -kɔ yaa ɬnɛ 'wo- kë -na wo 'kuë zlöö.

25 -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ ɬsua -wun -nu -yö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka -a pin ɬtaa -sü. Pë -nu 'wo -Zlan -kɔ këpë -nu 'ka bhë ɬnɛ 'wo -an gba -na zlöö; 'wo wo -ta yö pë 'kpɛkpɛ -da -mɛ gia- 'ö 'dhuë- 'dhoë- 'tɔ -ta ɬtoëpö 'ka bhë -a -bha, ɬii-. -Zlan bhë ɬnɛ 'ö 'dhuë- 'dhoë- 'tɔ -ta

giagia 'ka.

26 'Yö -Zlan ॥ya ö -kɔ bho -an 'gü, ॥wa 'to wo 'sloo 'ka wo këpë -nu lëzë bhë -an 'gü. 'Ö bhii pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ dhoo -nu 'wo bhë wɔ ॥nɛ 'wo- wo -na wo 'ko 'piö.

27 -A gɔɔn- -nu gia- -de 'pö pë mɛ 'ö -kë 'kpongtaa wɔ 'ka 'ö -kë dhe ॥mɛɛ' -sü 'ka bhë, ॥wa wo -ta -yö -a -bha; pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ wɔ 'wo- wo -na wo 'ko 'piö 'kɛɛ kö -yö lëzë. Kë -kɔ 'ö ॥kaa' 'ö 'klobhɔdhe 'ö -an ॥tian' 'wo- yö -na bhë 'ö bhë.

28 ॥Dhe -kë ॥nɛ -Zlan dɔ -sü -wun yaa -an -kaan wo bhë, 'ö -Zlan -yö ö -kɔ bho -an 'gü, 'wo to wo -de 'sloo 'ka wo -bha 'wundɔdhe 'ö- -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö bhë -a 'gü 'ö pë 'ö 'yaa këpë 'ka 'ö 'wo- kë -na zlöö bhë.

29 -A -wun 'gü ॥nɛ 'ö 'wun yaa ॥suu'- 'kpɛkpɛ -dhɔ -yö -an -kë bhë. -An 'glu -yö ya; -an -bha ॥naɔ -wun -yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka pë 'plɛ -ta. 'Wun yaa -kë wo 'bhame -nu 'ka -sü ॥nɛ 'wo- 'piö; -kë ॥gluengzë -sü, mɛ zë -sü, 'dhinaa kë -sü, 'kpɛnnng- -kë mɛ -gɔ -sü 'wo mɛ -püö bhë.

30 Mɛ -nu -wun yaa -pɛn -sü ॥nɛ 'ö -an 'gü. ॥Wa kë zlöö -Zlan yaagümɛ 'ka; -an 'dhi -wo ॥ya kë ya; -wo wo -de -sü ॥va. ॥Wa ॥yaannu ॥nɛdhö kö pë 'wo dhoë- kë -waan pë yaa kë mɛ -nu 'ka, kö -wa yö -na 'ko 'dhiö. Wo 'wo bhë 'waa wo -mɛ -nu ॥blë -ya.

31 -An ॥zuö' 'yaa 'dhö 'iin 'waa 'to wo -wo 'gü mɛ -nu -dhë: -Kɔ do 'wo- 'ka 'dhiö wo -de -dhë bhë ॥nɛ 'waa mɛ 'yena yöö 'pö.

32 -Zlan -bha za 'ö dhoë- kan bhë, -yö -an 'yaan 'ka -wun 'ka 'ö bhii -wa ॥tei' dɔ ॥nɛ mɛ -nu

'wo -tosiadhe ɬsuum'- bhë 'wo- kë -na bhë, -an 'dhiötodhe 'ö tɔɔ ga. 'Kee 'kö -kë ɬnɛ -yö 'dhö, -wo wo 'to -dɔ 'gbee- 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö bhë. Mɛ -nu -de 'wo 'wun ɬsuum'- bhë 'wo- kë -na bhë, -an ɬfaan' ɬnɛ 'wo- më.

2

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha me -bha za 'kan -sü -bha'

¹ Dö -mü ü 'ka 'ü za dɔ mɛ -nu -bha -ε? -Yö kë ü 'yaan ɬnɛ -ziö ü -ta -sü 'ka dho kë, 'ö tɔɔ bhi 'ü za dɔ -na mɛ -nu 'wo to -an -bha bhë, pë do 'wo-kë -na bhë ɬnɛ 'ü- -kë 'pö; ɬya kë 'dhö kö za 'ü-lo ü -de tuö bhë.

² Kwa- ɬtei' -dɔ ɬnɛ mɛ -nu 'ö wɔ -kɔ ɬsuum'- bhë 'wo- wo -na bhë, -Zlan -yö -dho -an -bha za kan -an këwun -nu ɬtian' 'wun gia- 'gbloo 'piö.

³ -Yö ü -zo 'piö ɬnɛ bhi 'ü za dɔ -na mɛ -nu 'ö wɔ -kɔ ɬsuum'- bhë 'wo- wo -na -an -bha, 'keɛ kö bhi -de 'pö ü- 'gü bhë, -Zlan -bha 'klobhödhe bhë -yö -dho san ü 'ka a,

⁴ 'iin kë- wo bhë -Zlan -bha 'glusë ɬva bhë, -a -bha ɬzuösaadhe waa- -a -bha ɬzuö' -kun sia- -sü 'wo bhë, ü -kaan 'pö yaa- wo bhë ee? ɬAo', -yö kë ü 'yaan 'püë- wo ɬnɛ -a -bha 'glusë bhë -a -wun 'gü ɬnɛ 'ö yaa ü 'klo bhö ɬkun bhë. 'Kee kë- wo 'dhö bhë, yi ɬnɛ 'ö- 'to -na ü -gɔ kö 'üen- ü ɬzuö' ɬdhië'- -a 'piö bhë.

⁵ ɬEɛ, 'ö ɬya kë ɬnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, kö -yö kë ü 'yaan 'püë- wo ɬnɛ ü ɬgɔü' -bha -kë 'gbee- -sü waa- ü -bha -kë ɬsɔɔn yaa 'gü -sü 'ö 'bhaa 'we -a -bha kö 'ü ü ɬzuö' ɬdhië' bhë -a -wun 'gü, ü 'klobhödhe -nu dɔ -na 'kuë- ü -de -gɔ kö yi 'ö -Zlan

dho ö -bha -naazuëdhe yö -a 'ka plaan ö -bha za kpengdhö 'kan -yi 'ka bhë -waan nuë ü -ta bhë.

⁶ Yi bhë -a 'ka, me 'ö -dhö, -a ɬsaan' -dho bho -a yuö kë -kɔ 'ö yuö ɬkaa' 'kpongtaa zö -a -bha.

⁷ Yi bhë -a 'ka, me -nu 'wo wo -de dɔ 'wun 'ö kpengdhö -a kë -sü -bha, 'ö 'wo -kë 'tɔbhɔdhe, ɬbhleyadhe waa- -këdhösü 'ö 'yaa yën bhë -a kë -me 'ka bhë -yö -dho -këdhösü gia- 'ö 'yaa yën bhë -a nu -an -dhë.

⁸ 'Kεε me -nu 'ö 'wo dɔ 'yēnng -a -go, 'ö 'wun 'ö 'yaa 'wun gia- 'ka 'wo 'wun ma -a -ta, 'ö pë 'ö ya, 'wo wo -de nu -a -dhë 'ö yö -an -dhë 'dhiö bhë, -yö -dho ö -bha -naazuëdhe -zɔn -an -dhë 'ö 'wun bho -an 'kwi.

⁹ Me 'saadhö 'ö 'wo 'wun yaa kë -na bhë, 'klobhɔdhe -dho nu -an -ta, 'ö 'suö ɬva -yö -da -an 'gü. -Yö -dho kë 'dhö Zuifö -nu 'ka ɬkun, 'ö ɬya 'go mü 'ö me 'waa Zuifö 'ka 'wo yö mü 'sabla.

¹⁰ 'Kεε me 'saadhö 'ö -an këwun -nu 'dhö -së bhë -Zlan -dho 'tɔbhɔdhe, ɬbhleyadhe waa- -zuöyagluu nu -an -dhë. -Yö -dho kë 'dhö Zuifö -nu -dhë 'dhiö -yaan ɬtun -a kë -na me 'waa Zuifö 'ka -an -dhë 'pö,

¹¹ 'ö tɔɔ -Zlan 'yaa me gbɛ -zë 'gü dhe kë.

¹² Me 'saadhö 'wo ɬsɔɔn yaa kë -na kö tɔng 'ö -Zlan -ya nu Moizö -dhë kö -yaan dɔ bhë, -an 'gü -dho ɬsiö' 'kεε yaa 'dhö sü Moizö -bha tɔng -bha; me 'kö Moizö -bha tɔng dɔ 'ö ɬsɔɔn yaa kë bhë, -a -bha za -dho kan ɬne -kɔ 'ö- 'ka Moizö -bha tɔng 'gü bhë -a 'dhö.

¹³ Bhii yaa kë ɬne me 'ö 'wo wo 'to to tɔng -wo -bha 'kpaan 'ka 'wo kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -a 'dhö, 'kεε me 'wo- ma, 'ö 'wo- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka

𠁥ne 'wo kpengdhö.

¹⁴ 𠁥Ya kë 𠁥ne me 'waa Zuifö 'ka 𠁥wa pë 'ö tɔng -ya pö -a 'sü wo -de 'gü 𠁥waa- kë, kö 𠁥wa kë wo -de -dhë tɔng 'ka, 'kö -kë 𠁥ne 'waa -Zlan -bha tɔng 'ö- nu Zuifö -nu -dhë bhë -a dō.

¹⁵ -A -kë 'dhö -sü 'ka kö 𠁥waa- -zɔn 𠁥ne wɔ -kɔ gia- 'ö 𠁥waa- wo 'ö -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka tɔng -dhë bhë -yö -ya -sü 'ka -an 𠁥zuö' 'gü; 'ö bhii -wo 'ö 'we -na -an 𠁥zuö' 'gü bhë waa- -an -zo -ta 'gü -wun -nu 'ö 𠁥ya kë 'wo -dhio -nu dō -na -an -ta bhë 𠁥ne, 'ö 'wo- 𠁥bleε -an -dhë.

¹⁶ Yi 'ö -Zlan dho me -nu -bha za kan -a 'ka 𠁥bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka, pë -nu 'ö 'wo -bin -sü 'ka me 'bhee- -nu -bha -tosiadhe 'gü -a -bha, 𠁥ne -kɔ 'ö 'wuntaɔsë 'a- 𠁥bleε' -na 𠁥ne 'ö- 𠁥bleε -a 'ka -a 'dhö bhë, pë -nu 'wo dho kë 'wo bhë.

'Wun 'ö -gban Zuifö -nu waa- Moizö -bha tɔng -an -bha

¹⁷ Bhi 'ü- pö -na ü -de -dhë ü Zuifö 'ka, 'ü ü zü -gban -na tɔng -ta, 'ü ü -de 'sü -na 𠁥va ü -bha -kë -Zlan -bha me 'ka -sü -wun 'gü,

¹⁸ bhi 'ü- -zo 'kun -wun dɔ, 'ö ü 𠁥daan tɔng 'ka bhë -a -wun 'gü 'ü -mɔa kö pë 'ö -së 'ü- dɔ 'wun -nu 'gü,

¹⁹ -yö ü -zo 'piö 𠁥ne 'bha kë 'dhiö -sü 'yēnngtiime -nu 'ka -me 'ka a? 'Bha kë 𠁥ne 'siö 'bhü -sü 'dhö -dhetiidhe 'gü me -nu -dhë -a?

²⁰ 𠁥Dhe -kë 𠁥ne -Zlan -bha tɔng 'ö 'wundɔdhe waa- 'wun gia- 'wo- 'gü bhë -wo ka -daan -a 'ka 'ö 'ka- dɔ bhë, -yö ka -zo 'piö 𠁥ne 𠁥ya kë 'dhö kö ka -kɔ -yö -mɔa 'ka pë -zɔn me -nu 'waa pë gbe dɔ -an -dhë 'iin 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, 'ka 'në 'sεen- -nu 𠁥daan -a 'ka -oo?

21 ॥Ξε, 'ö -më -kë 'ö bhi 'ü me -nu ॥daan bhë 'ö 'bhaa ü -de ॥daan'- 'sa? ॥Ya kë 'dhö bhi 'ü- pö -na kö ॥kun 'ö me -yö ॥kwaan bhë, -më -kë 'ü -wo ॥ee?

22 'Ö bhi 'ü- pö -na kö ॥kun 'ö me -yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö 'iin 'ö dhebo -yö ö 'bha dhe ॥goñ ॥mee'-, -a kë 'ü- wo -na ॥ne -a -gen tco -më -e? Ü- -pö 'sa ü gbaapë gba -sü -san -zë, 'yö -më 'ü -mee' -na -kplawo -an gbadhe -nu 'gü ॥ne ॥e? Ü -kwaan mü -kɔklë ॥e?

23 Ü ü -de -sü ॥va tco -bha -kë ü -go -sü -wun 'gü 'keε kö tco -gia- bhë ü- -dɔ 'gü -Zlan ॥bhle -siö -sü 'ka.

24 Yö ॥ga 'ö- -wun 'gü -Zlan -bha 'sëedhe ॥beεn' -yan 'bhaa -ya -pö: *Me 'ka Zuifö 'ka, ka ॥ne 'ka -kë 'ö 'següme -nu 'wo to 'ö 'wo 'wun yaa ॥blee' -na -Zlan -go bhë.*

25 'Wun me 'ö -gban -kë Zuifö 'ka -sü -bha bhë, -kwa -dhe -ga -a 'gü 'dhe! ॥Ya kë ॥ne 'bha tco 'kun ö 'kun -kɔ 'ka, kö ü -bha -dho 'bong -sü ॥bhle -yö -dhö; 'keε ॥ya kë ॥ne ü -bha ॥ya kë tco -dɔ 'gü -sü 'ka, kö ü -bha -kë -kwεa 'ka -sü -yö ॥ne ॥druen 'dhö.

26 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, me 'ö yaa 'go 'bong 'keε 'ö tco -wo -nu kun ö 'kun -kɔ 'ka, -Zlan -dho -a -ga ॥ne me 'ö ॥ya 'go 'bong -a 'dhö.

27 -A -ga 'ü- wo bhë, me 'ö ॥druen 'ka 'ö 'wun ma tco -ta bhë, bhi 'ü -kwεa 'ka, 'ö tco 'dhö ü -go 'ö 'keε 'bhaa- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka bhë, yaa 'dhö za -lo ü tuö ॥a?

28 'Ö tco -kë Zuifö gia- 'ka -sü 'ka- -ga -na bhë yaa kë ॥ne pë 'wo- pö ॥wa me -ga 'wo- pö -yö

Zuifö 'ka yö kun, 'iin yaa yö me -bha -kë -kwæa
'ka -sü 'ö me bun 'gü 'kpaan 'ka bhë -a -bha.

²⁹ Me 'ö Zuifö gia- 'ka 'ö tɔɔ me 'ö- 'ka ö ɬzuö'
'gü, 'ö- -bha -kë -kwæa 'ka -sü bhë, 'ö- ɬzuö' 'piö
ɬzian', -Zuu 'slööslö -bha yuö kë me ɬzuö' 'piö -sü
ɬkwaa'; -kë Zuifö gia- 'ka -sü yaa yö tɔng 'ö dɔ 'ö
-ya -sü 'ka -a -bha. Me 'ö Zuifö gia- 'ka bhë, -a
-bha ɬbhlë 'yaa 'go me -nu 'gü, 'keε -yö -go -Zlan
'piö.

3

¹ -Yö 'dhö 'püë- wo ɬnɛ -kɔ 'kwa- pöë bhë -a
'dhö, 'keε -kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka 'dhe! -Më 'ö
tɔɔ -kë Zuifö 'ka -sü ɬtruën ɬen? -Dho 'bɔng -sü
'ö bhë -a ɬbhlë -yö -kë -më 'ka ε?

² -A -ga 'ka- wo -na bhë -a ɬbhlë ɬyö ɬva -kɔ
ɬsuu'- 'saadhö -ta. -Kwaa 'piö -ga -së 'ka 'dhe! Pë
'tɔ 'go -wo -nu bhë, Zuifö -nu ɬnɛ 'ö -Zlan -ya -lo
-an kwεε.

³ ɬεε, 'ö ɬya kë 'dhö kö Zuifö 'bhaa -nu 'ö -zo
-yö -Zlan -bha -sü yaa kë -an -gɔ bhë, kwa -dho
-a pö ɬdhë 'pö ee? -A -wun 'gü 'pö -Zlan 'ka 'dho
to ö -wo 'gü pë -nu 'ö 'tɔ go bhë -a 'gü bhë ɬee?

⁴ -Yö kë ka 'yaan ɬnɛ -Zlan 'yaa pë -nu kë 'dhö.
-Yö -Zlan -bha kö -yö pë -nu kë 'wun gia- 'gbloo
'piö 'kö -kë ɬnɛ me 'plɛ -wo ɬsua -zian -ta 'dhee.
-A -wun 'gü, -yö ɬbeεn' -sü 'ka (-Zlan -bha 'sεedhε
'gü) ɬnɛε: Ü pö -pë -nu 'wo bhë -wo gia- 'ka. 'Wun
ɬya -da kaa- me ka ziɛn, ü -bha ɬnɛ 'ö to -a -bha.

⁵ 'Ö -ya kë 'dhö 'sa kö kwa -dho -a pö ɬdhë 'pö
bhë? Kö kwa këpë yaa -nu 'wo bhë -wa -zɔn ɬnɛ
-Zlan -yö kpengdhö e? Kwa 'klo 'ö -Zlan 'dhoë-
bhɔ -na kö 'kwa pë yaa kë bhë 'pö- -wun 'gü 'ö

'yaa kpengdhö bhë ee? ॥Dhεε' 'ö bhë 'a- -kpɔ 'dhö 'ö tɔɔ mε 'bhee- -nu -zo 'ta -kɔ ॥nε 'ö bhë.

6 'Yaa yö 'dhö! Bhii -Zlan ka- -ga -na bhë, ॥ya kë ॥nε 'yaa kpengdhö -be, kö -a -bha 'kpongtaadhe -bha za 'kan -sü -yö -yö 'më 'sa?

7 -Ka -dhe -ga 'dhe! 'Ö ॥ya kë ॥nε 'ma ॥sua kë, 'ö -Zlan ॥ya n 'klo bhɔ -a -wun 'gü, kö -Zlan -bha -kë kpengdhö -sü yaa yö -dhεgbεadhe 'gü a. -A 'tɔ bhɔ -gen kun bhë ॥a? ॥εε, 'ö ॥ya kë 'dhö, kö za -bha n 'kun -sü n -ma -kë -pë yaa kë -mε 'ka -sü -yö -go 'më 'sa?

8 ॥Ya kë 'dhö kö -më -kë 'kwa- pö ॥klöödhö: «-Kwa 'wun yaa kë kö -yaan 'gla 'wun -së 'gü.» -A -de mε 'bhaa -nu -wo ma Pɔlö -mε n -wun yaa ॥bleε' -na ॥nε 'wun ॥suum - bhë ॥ya 'go n 'dhii. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë mε -nu bhë, za -dho -an kun 'ö -an 'klo -yö bhɔ; pë 'ö- -de dho kë -yö -mü bhii -yö -an -ma -kun!

Me gbe 'yaa kpengdhö -Zlan wö 'dhiö

9 -Ka dɔ! Ka- -pö ॥dhë! Ka- -pö mε 'kwa Zuifö 'ka, kwa 'gianzë mε -nu 'wo to -an -bha -ee? -Abi' bhoo-! -A mε 'kö bhë 'ma -dhe ta 'po -a -ta 'saadhö ॥nε Zuifö waa- mε -nu 'wo to kwa 'saadhö kwa ॥sɔɔn yaa -kɔ ॥löö.

10 -Yö ॥bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü ॥nεε: *Me kpengdhö 'yaa 'dhö; mε do -de yaa -mɔa -yö ö -gɔ -zɔn -dhe bhë -a 'gü.*

11 *Me 'ö dho kë 'wunmame 'ka 'yaa 'dhö. Me gbe 'yaa -Zlan ॥mεε' ॥dhia.*

12 *Me 'ple ॥wa 'go -Zlan -bha zian -ta, ॥wa 'dho wo 'kuëdhö -Zlan 'ka ॥gbiin. 'Wunsëkëmε 'yaa 'dhö. -A mε do -de 'yaa 'dhö.*

¹³ Wa wo za ga 'dhi 'po nëdhö, -an 'dhi -wo -tao ya kë ne pë 'busü 'tëe 'dhö blɔɔn- taa; -an nega ya dɔ kö -yaan me -nu -püö; -an -wo -nu wa kë 'dhiö- ne mεε 'yi 'dhö.

¹⁴ -An 'dhi -wo ya kë 'dhangga -ya me -bha -wo yaa 'ka.

¹⁵ -An -kɔ 'dhee ya kë 'siö me zë -sü 'gü.

¹⁶ -Dhe 'saadhö wa bɔ -a -bha, pë 'güsiödhe waa- zuökaankuëdhe ne 'wo- to mü.

¹⁷ Zian 'ö -kë zuöyagluu -zian 'ka bhë waa- dɔ do.

¹⁸ -An -bha -tosiadhe 'gü, 'suö do 'yaa -an zuö' piö -Zlan buëndhö.

¹⁹ -Yö kë kwa 'yaan neε: Me 'ö 'yi Zuifö 'ka, 'ö 'yi tɔng llöö bhë, -wo -nu 'wo bhë -wo yi -bha 'ka 'pö, -yö kë 'dhö kö -de -gɔ -wun -za 'kan -sü -yaan 'kun -këdhösü 'ka 'iin -an 'dhi -yaan yö 'kuë-. Me 'ple -wo dɔ -sü 'ka -Zlan -bha zakanyi -gɔ.

²⁰ 'Ö tɔo me gbe 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -a -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü. 'Ö bhii tɔng 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a këyuö 'ö tɔo pë 'ö 'wun yaa 'ka bhë -a -zɔn me -dhë -sü ne 'wun yaa 'ö ne.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha me -kë kpengdhö -kɔ -bha

²¹ 'Kεε dɔ 'ö 'kwa- wo deε ne bhë, -Zlan -bha me -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -kɔ 'ö- wo kwa 'ka bhë, ya- -zɔn kwa -dhë. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë tɔng -kɔ yaa kë -a 'gü. Pë 'ö -kë -ya -sü 'ka tɔng 'sëedhe 'gü 'ö -Zlan -wodhiölome -wo 'wun 'ö -gban -a -bha -a bleε yö -mü.

²² 'Yö 'wo- pö ne -Zlan -yö me -kë kpengdhö (ö wö 'dhiö); 'kεε -yö -sü -an -bha -zo -yö Yesu Klito

-bha -sü -bha. Pë 'ö dhö bhë 'yaa mëzëgëdhe kë -a 'gü; 'kës me 'saadhö 'ö 'wo Yesu Klito -wun -dhë 'wun gia- -yö -an -bha 'ka.

23 'Ö tɔɔ me 'ple -wo ॥sɔɔnyaamɛ 'ka; 'ö -kë -Zlan -bha 'tɔbhödhe 'gü -sü 'ö bhë 'ö 'yaa me gbe ॥tian' -be.

24 'Kës -Zlan 'ö bhë -a 'glu 'ö -kë -së ॥duö bhë yö ॥ga 'ö ॥ya me -nu kë kpengdhö 'kpaan -bɔa Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë, 'ö bhii yö ॥nɛ 'ö me -nu bho ॥sɔɔn yaa -go 'gan 'gü.

25-26 Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö Klito -nu slabhoë -pë 'ka 'dhö -yö kë 'dhö kö -a -bha ga -sü 'gü, -ziö me -nu -bha ॥sɔɔn yaa -ta dhe 'ö dho kë me -nu 'wo -we -a -wun -bha -an -bha 'ka bhë, -yaan bɔ -a 'gü. -Zlan -ya -kë 'dhö kö -a -bha -kë kpengdhö -sü bhë, -yaan -a -zɔn 'ö tɔɔ kë- wo 'kpa bhë -a ॥zuö' -yö -kë -saa 'ö ö -zo bho me -nu -bha këwun yaa -nu -dhë; 'kës dɔ 'kwa- wo ॥nɛ, -a -bha me -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -kɔ bhë, ॥yaa- -zɔn kwa -dhë; 'ö tɔɔ -ya 'piö kö -a -bha -kë kpengdhö -sü bhë -yö 'to pin ॥taa 'iin kö me -nu 'ö 'wo 'dhoë- Yesu -bha ga 'ö -wo -an -wun 'gü bhë -a -dhë 'wun gia-, kö -yaan -an kë kpengdhö 'pö.

27 ॥ɛ, 'ö ॥dhë pë -nu 'wo bhë ॥wa kë ॥nɛ -kɔ bhë -a 'dhö bhë, kö me -yö -dho dɔ 'më gbo kö -yaan ö -de 'sü ॥va ॥ɛ? -A këdhë do 'yaa 'dhö. Yaa kë ॥nɛ -yö -sü -an -bha -go 'wo -dho tɔng -dhë sia- bhë -a -bha 'kës Yesu Klito -wun -dhë 'wo -wo 'wun gia- bhë yö -mü.

28 'Ö tɔɔ kwa -bha 'ka, me -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö yaa yö pë 'ö tɔng dɔ -wo 'ka -a 'kun -sü -bha; yö -sü -zo yö -sü -bha.

29 'Iin kö kë 'püë- wo bhë, -Zlan bhë kë- wo

Zuifö -nu dosen -bha -Zlan 'ka bhë ee? 'Yaa 'següümë -nu 'wo to -an -bha -Zlan 'ka 'pö aa? -Abi' ii, -an 'saadhö -an -bha -Zlan -mü.

³⁰ 'Ö tɔɔ -Zlan -yö dosen. Mε -nu 'wo Zuifö 'ka -yö -dho -an kë kpengdhö -an -bha -zo yö -sü -wun 'gü; 'yö dho mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an yö ö wö 'dhiö kpengdhö -zo yö -sü do 'ö bhë -a -wun 'gü 'pö.

³¹ -Ka dɔ, 'wun do -yö mü. Yaa kë ɬne kö ɬya kë 'dhö kö kwa -bha -zo yö -sü -wun 'gü 'kwa tɔng ɬbhlë bho -a -bha yö kun. Pë 'kwa- -kë ɬzian' 'ö tɔɔ -a ɬbhlë giagia ɬne 'kwa- -ya -a -bha.

4

'Wun ɬzuan' 'ö sü Ablaamö -bha -kë kpengdhö -kɔ 'ö ɬkaa' -Zlan wö 'dhiö -a -bha

¹⁻² Mεa-, 'wun mε 'ö -kë mε -bha -kë kpengdhö -sü 'ka bhë, kwa 'ö 'kwa Zuifö 'ka bhë, -kwa kwa 'bhëma Ablaamö 'piö ɬgaa' 'bhlewo 'dhe! -A ɬbhlë 'ö 'wun bhë -a 'gü 'ö tɔɔ -më -e? (Medhevadhe -wa -pö mε -bha -kë kpengdhö -sü -yö -sü mε kewun -nu -bha). 'Yö ɬdhë 'ö 'kwa- -ga Ablaamö 'piö bhë, ɬya kë ɬne -yö -kë -a -go 'dhö -bezë kö yö 'ka 'dho ö -de sü ɬva -be -a! ɬɛɛ, 'keɛ 'wun bhë 'yaa pë gbe 'ka kö -yaan dho kë -de -sü ɬva -wun 'ka -Zlan wö 'dhiö!

³ -Yö ɬbeɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü ɬne: Ablaamö -yö ö -zo yö -Zlan -bha, 'ö- -wun 'gü 'ö -Zlan ɬya yö kpengdhö ö wö 'dhiö.

⁴ Kë- wo bhë mε 'ö yuö -kë, -a ɬsaan' ɬne 'wo-bho. Yaa kë ɬne gbaɔ 'wo- -kë -a -dhë 'kpaan 'ka -a 'ka; 'keɛ pë 'ö- ɬdua' 'ka yö -mü.

5 Mε 'ö yaa ö -zo yö ö kewun -nu -bha ॥nε -kë kpengdhö -kɔ ॥nε 'ö bhë, 'ö ॥ya ö -zo yö -Zlan 'ö ॥sɔɔnyaame 'piö -ga bhë -a -bha, -a -bha -zo yö -sü 'ö bhë -a -wun 'gü, -Zlan -ya -yö kpengdhö ö wö 'dhiö.

6 -Kɔ bhë ॥nε 'ö Davidö -yö 'wun ॥gbaan' mε -bha 'wunsë -bha 'ö- pö -Zlan -ya yö kpengdhö 'kεε 'yaa ö -zo 'to mε kewun -nu 'piö ॥woë' ॥nεε:

7 ॥Zuögludhi -yö mε -nu 'ö -Zlan ॥ya ziö -an -bha 'wun yaa -nu -ta 'ö ॥ya ö -zo bho -an 'piö bhë -an -gɔ!

8 ॥Zuögludhi -yö mε 'ö Dëme 'yaa- -bha ॥sɔɔn yaa -wun 'kun ö ॥zuö' 'piö -a -gɔ!

9 Kë- wo poo ॥nε 'wunsë 'ö bhë, Zuifö -nu 'ö ॥wa 'go 'bɔng bhë wo 'sloo 'ö -gban -an -bha -a? 'Iin kë- wo bhë ॥nε mε -nu 'ö 'wo to bhë 'yaa -an -bha 'ka 'pö a? Ka gia-, -ka -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'dhe! Kwa kun 'kwa 'goë- pö ॥dhia 'piöklöözë ॥nεε: -Zlan -yö Ablaamö -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -a -bha -zo yö -sü -wun 'gü ॥nε ॥a?

10 ॥ɛɛ, 'ö ॥dhe -kë 'dhö, 'wun bhë -yö -kë 'töng -mlë 'ka εε? -Yö -kë kö Ablaamö ॥ya 'dho 'bɔng 'iin kö yaa kaa ॥kun ee? 'Kεε -yö 'to ka 'yaan ॥nε ॥dhe 'ö kë -na 'dhö kö yaa 'dho 'bɔng ॥kun.

11 Pë 'ö -kë -dho 'bɔng -sü 'ka bhë, -yö -yö zlöö Ablaamö -bha ॥nε ॥duakëpë 'dhö ॥nε mε bhë -Zlan ॥yaa- kë kpengdhö ö wö 'dhiö -a -bha -zo yö -sü -wun 'gü; -kɔ 'ö ॥kaa' zlöö 'ö Ablaamö -yö to zlöö mε -nu 'ö 'wo wo -zo yö -Zlan -bha bhë -an dë 'ka 'ö bhë; -yö 'dhö 'kö -kë ॥nε waa 'dho 'bɔng 'dhee, -wo -Zlan wö 'dhiö kpengdhö.

12 -Yö mε -nu 'ö ॥wa 'go 'bɔng 'pö -an dë 'ka.

'Ma- 'pö mε 'ö ɿwa 'go 'bɔng kö a- -pö mε -nu 'ö ɿdhε 'wo go 'bɔng 'ö -an 'dhiö yaa 'to bhë 'kεε 'wo to kwa dë Ablaamö pin 'piö, 'wun 'ö -gban -zo yö -sü -bha -a 'ka kö yaa kë -kwεa 'ka ɿkun bhë.

'Wun 'ö -gban Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha

¹³ -Zlan -yö pë 'tɔ 'go -wo -nu Ablaamö waa-ö ɿsuu'- -ta -nu -an -dhë ɿnε 'kpongtaame -nu 'saadhö -wo -dho kë -an -bha 'ka. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë yaa kë ɿnε, ɿdhε 'ö pë 'ö tɔng -ya pö 'ö Ablaamö -ya -kë, 'ö pë 'tɔ 'go -wo bhë 'ö -kë -a -dhë. 'Kεε -Zlan -ya -kë -a -dhë 'dhö 'ö tɔ -yö -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö 'ö -bha -zo yö -sü -wun 'gü.

¹⁴ Kë- wo bhë ɿya kë ɿnε mε -nu 'ö 'wo tɔng kun ɿnε 'ö wo 'sloo 'ö -to mε -gɔ -pë bhë 'ö dho kë -an -bha 'ka -be, kö -zo yö -sü -wun -yö 'kpaan, 'iin kö pë 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö - -wo -bhö -wo 'ka bhë, -a ɿbhlë 'yaa 'dhö.

¹⁵ 'Ö tɔ -tɔng 'ö- 'ka- -ga -na bhë, -a 'piö -pë 'ö tɔ -Zlan -bha -naazuëdhe; 'kεε -dhε 'ö tɔng 'yaa- -bha kö tɔng -lö 'gü dhe 'yaa- -bha kö -waan 'dhoë- pö 'ka yö -Zlan -naa -bha. ɿYa kë 'dhö kö 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö -a -bha bhë tɔng -ya -dhε kun bhë.

¹⁶ ɿYa kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, -yö -kë 'dhö -zo yö -sü -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -yaan kë gbaø 'kpaan 'ö -kë -a 'ka 'iin kö -a ɿbhlë -yaan kë -dhö, mε -nu 'saadhö 'wo go Ablaamö ɿsuu'- -ta 'gü -an -dhë; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'ö bhii 'yaa mε -nu 'ö 'wo tɔng kun bhë wo 'sloo -an -bha 'ka. 'Kεε -yö mε 'saadhö 'wo 'wun -dhε 'wun gia- ɿnε

Ablaamö 'dhö bhë, -an -bha 'ka 'pö. Ablaamö bhë ॥ne 'ö tco kwa 'saadhö kwa dë

¹⁷ ॥ne -kɔ 'ö pë 'ö ॥beεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü 'ö- pöë -a 'dhö ॥neε: (-Zlan -ya -pö: Ablaamö,) 'ma ü kë 'segɔ ॥va dë 'ka. -Zlan 'ö yö bhë 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- -gɔ kö -yaan -këdhösü nu me -nu 'ö ॥wa ga -an -dhë 'iin kö pë 'ö 'yaa -dhö -yaan -da bhë, -a wö 'dhiö Ablaamö -yö kwa dë 'ka. -A -de, -Zlan bhë, Ablaamö -yö ö -zo -yö -a -bha.

¹⁸ -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: Ü ॥suu'- -ta -nu -dho kë ॥va ॥ne -kɔ ॥ne -a 'dhö. 'Yö ॥dhe -kë 'dhö 'yö Ablaamö -yö -kë 'segɔ ॥va dë 'ka 'ö tco Ablaamö bhë, -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, 'ö ö -zo to pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë -a -gɔ 'keεe kö -dhe bhë -a -bha, ('wun gia- 'ka, -zo -yö -a -bha -dhe pë 'tee -de yaa kë mü).

¹⁹ ॥Dhe 'ö 'wun -nu bhë 'wo kë -na 'dhö kö Ablaamö -kwe ॥ya kë ॥ne ॥këng' do 'dhö; 'keεe kë- wo 'dhö bhë, -a ॥zuö' yaa 'to zlöö -a -bha -kë zii ॥duö -sü 'iin Saala -bha ö 'ka 'dho 'në kpɔ gbɔ bhë -a -wun 'gü.

²⁰ Pë -nu bhë -wo -kë 'dhö gia- 'ka 'keεe -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -kɔ yaa yö züë-, 'iin -a ॥zuö' yaa 'zëzë 'kun pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë -a -wun -bha. Pë 'ö -kë ॥zian' 'ö tco -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a ॥faan' ॥ne 'ö më 'ö -Zlan 'tɔ -kë ॥va.

²¹ -Yö -kë -a 'yaan ॥ne pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, -a -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'ple -ya -gɔ kö -yaan kë.

²² Kë -kɔ 'ö ॥kaa' 'ö Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü 'ö 'sëedhë ॥beεen' -yan -ya pöë: -Yö -kë kpengdhö -Zlan wo 'dhiö bhë 'ö bhë.

23 'Kεε -wo kpö 'ö -kë «-yö -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö» 'ka bhë, waa -ya, yö do -a -bha -ya 'ka.

24 Mε -nu 'ö -Zlan dho kwa yö kpengdhö 'pö ö wö 'dhiö bhë, -wo kpö bhë -yö kwa -bha 'ka, kwa 'ö -Zlan 'ö kwa Dëmë Yesu bho ga 'gü bhë 'ö kwa-wun -dhe 'wun gia- bhë.

25 Yesu 'ö bhë, ga 'ö- wo bhë, -yö -ga kwa -bha ɬsɔɔn yaa -nu -wun 'gü. 'Kεε ɬdhε -kë 'dhö -yö -go ga 'gü kö 'kwaan- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö.

5

ɬDhe 'ö 'kwa -kë kpengdhö bhë, dhidhe 'ö kwaan- -Zlan -nu kwa ziën bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha

1 -A -kë 'dhö -sü 'ka, ɬdhε -kë ɬne kwa -zo -yö Klito -bha -sü -mü bhë, yö ɬga 'ö 'kwa kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë. -A -wun 'gü ɬne 'ö dɔ 'kwa- wo ɬne 'ö 'kwa ɬzuöyagluu 'gü -a wöödhö kwa -bha -klu kwa Dëmë Yesu Klito -bha -sü 'gü bhë.

2 Yesu ɬne 'kwa bo -a -ta 'ö 'kwa -da -Zlan -bha 'glusë 'gü, 'ö 'kwa -yaa 'gü bhë. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë -yö -sü kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü -bha. 'Yö pë 'ö kwa ɬzuögludhi -gen 'ka bhë 'sa 'yö -kë -Zlan -bha 'təbhɔdhe 'ö 'dhiö 'ö kwa -zo 'dhö -a -dhë ɬne kwa -dho kë -a 'gü bhë -a 'ka.

3 'Ö- -de 'kö -kë ɬne kwa 'klobhɔdhe 'gü 'dhe, -a ɬzuögludhi -yö kwa -go; bhii 'klobhɔdhe -nu 'wo bhë -an 'piö -pë -nu 'wo 'wun -së -nu 'ka -wo -dhö; 'ö tɔɔ wo ɬne 'kwa bo -an 'gü 'ö ɬzuösaadhe waa- -dɔ diindhö -sü 'wo -kë kwa -go.

⁴ Yö ॥ga 'ö ॥zuösaadhε 'ö bhë 'pö, 'ö- -kë 'ö 'kwa dɔ genngdhö 'güdandhe -nu 'gü 'ö kwa -bha 'yan -to -a -gɔ -pë bhë 'ö dɔ 'pö genngdhö.

⁵ Kwa -bha 'yan -to -a -gɔ -pë -de 'pö 'ö 'yaa kwa -kɔ yö züë 'ö tɔɔ ॥dhε -kë 'dhö, -Zlan -bha -a -dhɔ -kë kwa 'ka -sü bhë, ॥yaa- -ya kwa ॥zuö' 'gü; 'yö- -kë 'dhö -Zuu 'slööslö 'ö- nu kwa -dhë bhë -a ॥kwaa'.

⁶ Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ ॥dhε 'ö ॥tun -be kö ॥faan' gbe 'yaa kwa -gɔ bhë, yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë, ॥dhε 'ö -lo, Klito -yö -ga me 'ö kwa ॥sɔɔn 'dhö ya bhë kwa ॥wuën'.

⁷ -Yö 'dhö 'püë- wo; 'kεε 'kwa -dhε -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka, -yö -dho kë 'gbee- kö me -yö ö -de nu kö -yö ga me 'ö kpengdhö -a ॥wuën'; 'iin kö me 'ö- këwun 'dhö -së, me -yö ö -de nu -a ॥wuën' 'pö.

⁸ 'Kεε kwa 'ö 'kwa bhë, -Zlan -ya -zɔn kwa -dhë ॥ne ö kwa -dhɔ -kë giagiawo, 'ö tɔɔ kwa -kë ॥sɔɔnyaame 'ka, 'ö Klito -yö ga kwa ॥wuën'.

⁹ 'Yö- -bha ga -sü bhë ॥ne kwa bɔ -a -ta 'ö 'kwa -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö; ॥ya kë 'dhö kö me ॥suu'- 'ö bhë yaa 'dho kwa dha -Zlan -bha -naazuëdhe -gɔ -a?

¹⁰ Kwa -kë -be -Zlan yaagüme 'ka; 'kεε ॥dεε ॥ne ॥yaa- kë 'kwa bɔ -a Gbö -ta, ॥ya kwa dhi ö 'ka. ॥Dhe 'ö ॥ya 'we -a -bha kwa -nu 'kwa dhi 'kuë- bhë, -më 'pö dho dɔ kwa -gɔ zian- kö 'kwaan- 'kun dhasü 'ka ॥bɔa' -a Gbö -bha -tosiadhe -ta -sü 'ka ε?

¹¹ Pë 'bhaa 'ö mü 'zü 'ö tɔɔ kwa ॥zuögludhi -sü -mü kwa -bha -Zlan 'piö ॥bɔa' kwa Dëmε Yesu Klito 'ö ॥ya kwa dhi (kwa Dë) -Zlan 'ka bhë -a -ta

-sü 'ka.

-Dankuëdhe 'ö Adan waa- Klito -an ziën

¹² Kë- wo 'kpa bhë, ॥sɔɔn yaa -yö -da 'kpongtaa me do ॥kwaa'. Me 'ö bhë 'ö tɔɔ Adan. 'Yö ॥sɔɔn yaa 'ö 'dhö bhë 'pö, 'ö nu ga 'ka 'kpongtaa. -Kö 'ö ॥kaa' ॥zlöö 'ö me 'ple 'dho ga -na 'ö bhë 'ö bhii me 'ple -wo ॥sɔɔn yaa kë.

¹³ -A kë ॥yië' kö -Zlan -yaan töng -nu nu Moizö -dhë, kö ॥sɔɔn yaa ॥ya -da 'kpongtaa 'saadhö; 'keε ॥dhë 'ö -kë ॥ne töng yaa kë -dhö 'töng bhë -a 'ka, -yö ö -zo -bho ॥sɔɔn yaa 'ö -kë -a 'töng bhë -a 'ka bhë -a -dhë.

¹⁴ 'Keε kö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'go Adan -bha 'töng -bha 'ö yöë Moizö -bha 'töng -bha, ga -yö -kë yuö 'piö; 'ö- -de 'ö me -nu 'ö -an -bha ॥sɔɔn yaa yaa kë ॥ne Adan 'ö -Zlan -wo -lö 'gü -a -bha 'dhö bhë, 'yö -kë -an 'sü ॥dhia.

Adan 'ö bhë, me 'ö dho nu 'ö Klito 'ka bhë, -yö -kë -a 'bin 'ka.

¹⁵ -Yö 'dhö 'püë- wo 'keε Adan 'ö bhë, -a -bha ॥sɔɔn yaa 'ö bhë kwaa -mɔa 'kwa- -zɔn gbaɔ 'ö -kë kwa -dhë bhë -a 'ka, -a -bha -kë -ziögɔüsüzë -wun 'gü. 'Ö tɔɔ 'kö -kë ॥ne me 'ple -wo ga -sü 'ka me do bhë -a -bha ॥sɔɔn yaa -wun 'gü, -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë kwa 'ka bhë, ॥yö ॥va -ziögɔüsüzë; yö do bhë 'zü 'ö- -bha gbaɔ 'ö- -kë ('kpaan 'ka) me 'ple -dhë ॥bɔa' Yesu Klito doseñ 'kpaan 'gü -sü 'ka bhë, 'ö ॥bhlëzë.

¹⁶ Pë 'bhaa 'ö mü 'zü 'ö tɔɔ -Zlan -bha gbaɔ 'ö- kë bhë, -a këyuö ॥yö gbe. 'Yaa ॥ne me do -bha ॥sɔɔn yaa 'ö -kë bhë -a 'piö -pë 'dhö; 'ö tɔɔ za 'ö me do -bha ॥sɔɔn yaa 'ö- -kë bhë 'ö- 'piö -pë 'ka bhë 'ö tɔɔ me 'kun -sü 'ö me -da 'klobhɔdhe

'gü, 'kεε kö -Zlan -bha gbaö 'ö- -kë 'kpaan 'ka kö ॥scoön yaa ॥plëëzë ॥ya kë bhë, -a 'piö -pë 'ö 'dhö mü 'pö bhë 'ö tco -ziö ॥scoön yaa -ta dhe 'ö me -kë kpengdhö.

17 -Yö 'wun gia- 'ka, ga 'ö bhë -yö -da 'dhö me do ॥kwaa', me do 'ö 'dhö bhë -a -wun 'gü. 'Kεε kwa -bɔ Yesu Klito doseñ 'kpaan -ta 'ö 'kwa pë yö ॥va. 'Ö tco me 'saadhö 'ö -Zlan -bha 'glusë ॥gbaönsü 'ö- -kë -na me -nu 'ka 'ö 'wo -da -na -a 'gü 'iin 'ö- -bha pë -nu -kë kpengdhö -sü 'gü 'ö 'wo bɔ -na -a 'ka bhë, -këdhösü -yö -dho kë -an -go 'ö 'wo -gludëdhë kë Klito -wun 'gü.

18 -A -kë 'dhö -sü 'ka, -kɔ do 'ö me 'ple -wo bɔa Adan me do bhë -a -bha këwun yaa -ta 'ö za -yö ॥loë' -an tuö bhë 'ö me 'ple -wo goë 'gan 'gü ॥bɔa' Yesu Klito me do bhë -a këwun -ta, 'ö -këdhösü -yö ॥kaa' -an -go.

19 -Kɔ do 'ö me do -bha -Zlan -wo -lö 'gü -sü -yö me ॥plëëzë ॥kaa' ॥scoonyaamë 'ka bhë, 'ö me do -bha 'wun -ma -Zlan -ta -sü -yö me ॥plëëzë ॥kaa' kpengdhö -Zlan wö 'dhiö.

20 Tɔng 'ö bhë, -yö -da 'wun bhë -a 'gü 'dhö -yö kë 'dhö kö ॥scoön yaa -yaan yöë -dhëgbéadhe 'gü. 'Yö ॥dhë 'ö -kë ॥nɛ -kɔ bhë -a 'dhö 'ö ॥scoön yaa -yö -da -dhëgbéadhe 'gü; 'ö -dhë bhë, 'ö -Zlan -bha 'glusë -yö -wo -a -bha 'ö -ziö -a 'ka ॥scoön yaa këyuö -ta.

21 ॥Dhe 'ö -kë 'dhö, -kɔ do 'ö ॥scoön yaa -yö yuö ॥kaa' ga ॥kwaa' bhë, 'ö -Zlan -bha 'glusë bhë 'ö ö -bha kë -na -a 'ka -Zlan -bha 'wun -nu -kë kpengdhö -sü 'gü, 'ö- 'tɔ 'dhö bhɔ -na kö -yaan kwa -da -këdhösü 'ö 'yaa yëñ -a 'gü ॥bɔa' kwa Dëmë Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë.

6

¶Dhe 'ö 'wun 'ö -gban ¶scoon yaa -bha 'ö 'kwa ga -sü 'ka -a -go bhë, -këdhösü -yö kwa -go Klito 'gü

¹ 'Wun -nu 'wo bhë ¶wa kë ¶ne -kø bhë -a 'dhö, kö kwa dø -kø -yö -dho kë ¶dhë mü? 'Dho 'pö 'kwa dhoë- wo kwa -bha -tosiadhe 'ka kwa 'dhiö ¶scoon yaa 'gü -yö kë 'dhö kö -Zlan -bha 'glusë ¶gbaonsü bhë -yaan -wo -dhe bhë -a -bha 'pö bhë ee?

² -Abi' bhoo! 'Kwa ga kwa -bha ¶scoon yaa kë -sü -go 'saadhö. 'Ö ¶ya kë 'dhö kwa -to ¶scoon yaa 'gü -gen 'ö mü 'ö tøc -më -ε?

³ -Yö kë ka 'yaan ¶ne me -nu 'saadhö 'ö 'wo kwa bø yiö kö 'kwaan- 'to -klu -sü 'ka Klito -bha bhë, kwa -nu kwa -klu -sü 'ka 'kuë- 'dhö 'ö 'kwa bøa ga 'gü ¶ne bhë.

⁴ ¶Ya kë 'dhö, kö kwa -bha -bø yiö -sü 'gü, kwa -nu ¶ne 'ö 'kwa ga 'kuë 'ö 'wo kwa -bin bhë, -yö kë 'dhö kö -kø do 'ö Klito -yö goë ga 'gü kwa Dë (-Zlan) -bha 'piigbeedhe 'gblüünzë ¶kwaa' bhë 'ö kwa -de 'pö 'kwa dho -wo -a 'ka 'pö kö 'kwaan- kaa -tosiadhe -dëü kë -sü 'gü.

⁵ 'Ö bhii -kø do 'ö kwa -nu 'kwa ¶kaa' -a 'gü do ga do 'ö- wo bhë -a 'gü bhë 'ö 'kwa dho kaa -a 'gü do -a 'ka -go ga 'gü -sü do 'ö- wo bhë -a 'ka 'pö.

⁶ 'Wun do -yö mü 'ö -konëga -glüü -a -ta -sü 'dhö -së; 'ö tøc kwa -bha -tosiadhe 'ö 'kwa -kë -a 'gü 'dhiö -be bhë, waa- Klito ¶waa- -an dø -gaatalü -bha, ¶wa ga -yö kë 'dhö kö kwa medhe ¶scoon yaazë bhë -a 'gü -yaan ¶siö' kö 'kwaan- 'go ¶scoon yaa -go 'gan 'gü.

7 'Ö tɔɔ mε 'ö wo -nu ɬwa ga wo 'kuë- kö mε bhë ɬya 'go ɬsɔɔn yaa -gɔ 'gan 'gü ɬne bhë.

8 'Ö ɬya kë ɬne (giagia 'ka) kwaa- Klito -nu ɬne 'kwa ga kwa 'kuë, kö -yö kë kwa 'yaan ɬne kwa -nu kwa -dho kë -këdhösü 'gü kwa 'kuë.

9 'Ö bhii Klito 'ö 'kwa- -ga -na bhë, ɬdhe 'ö ɬya 'go ga 'gü, yaa 'dhö ga gbo 'gbεεdhö, 'ö tɔɔ ga -kɔ gbe 'yaa -mɔ -a -bha gbo.

10 Ga 'ö- wo bhë 'ö tɔɔ ga dosesn 'ö- wo ɬsɔɔn yaa -wun 'gü. 'Kεε -këdhösü mε 'ö- kë -na zlöö bhë, -ya -kë -Zlan -bha kë 'ka.

11 -Kɔ do bhë ɬne 'ö 'ka dho ka -de süë 'pö ɬne ka ga -sü 'ka ɬsɔɔn yaa -nu -gɔ; 'kεε ka 'bhee- -Zlan -bha 'ka ka -bha -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü.

12 ɬYa kë 'dhö kö ɬsɔɔn yaa ɬdua' 'yaa -mü kö -yö -ya ka -ta kö -yaan kë kö bun 'ö- 'gü dho ɬsiö' 'ö ka -gɔ bhë, 'kaan- 'to -a -zo 'kun -wun -nu 'piö.

13 ɬYa kë 'dhö kö ka dɔ 'toutou -nu 'wo ka -bha bhë, ɬkun -kë 'ka -an to 'wo -kë ɬsɔɔn yaa ɬkaa' -pë 'ka. 'Kεε -ka ka -de nu ɬzian' ka 'böü 'ka -Zlan -dhë bhii 'ka 'go ga 'gü, kö 'kaan- kë 'wun -nu kpengdhö ɬkaa' -pë -nu 'ka.

14 ɬSɔɔn yaa ɬdua' 'yaa -mü kö -yö -ya ka -ta bhii 'kaa tɔng ɬlöö; ka -Zlan -bha 'glusë ɬlöö ɬzian'.

'Wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü waa- -kë ɬsɔɔn yaa 'gü -sü -an -bha ɬnuadhe -wun -bha

15 -Ka dɔ! 'Wun -yö 'wun bhë -a 'gü, yaa kë ɬne ɬdhe 'kwaa tɔng ɬlöö gbo 'ö 'kwa -Zlan -bha 'glusë 'gü zlöö bhë kö pë 'ö 'kwa dho ɬsɔɔn yaa kë (-a pö -sü 'ka ɬne 'kwa ɬsɔɔn yaa kë, -Zlan 'ka

'dho to mü -yaan kwa 'klo -bhə ॥nε -kɔ 'ö 'dhiö -a 'dhö) yō kun.

16 -Yö kë ka 'yaan ॥nε ziö 'kwa- wo -na bhë, ॥ya kë ॥nε 'kwa kwa -de nu mε -dhë ॥nε ॥nuadhe giagia 'gü -a këpë -nu 'gü ॥nε bhë. -Yö ॥scɔn yaa 'ö- 'dhiö- to ga -bha oo, -Zlan -zo 'kun -wun kë -sü 'wo dho mε 'ka zian kpengdhö -ta oo, kö 'kwa -da -a 'gü ॥nε bhë.

17 'Kεε -Zlan 'tɔ -yö kë ॥va 'ö bhii ॥dhe 'ö ka 'ö 'ka -kë ॥scɔn yaa -bha ॥nuadhe 'gü -be bhë 'ö 'ka ka bo ॥scɔn yaa kë -sü 'ka, 'ka ka -de nu 'wun 'ö 'ka- ma bhë -to -a ॥zuan' 'piö -sü -dhë 'ö 'ka- kun kpinngdhö.

18 'Ka 'go ॥scɔn yaa -go 'gan 'gü, 'ka -da -Zlan -zo 'kun -wun -go ॥nuadhe 'gü.

19 Mεa-, -ka ziö n -ta. ॥Nuadhe -wun 'ö bhë, n 'dhi -yö -zuö -a -bha -yö kë 'dhö kö -yö ॥scɔn yaa 'piö oo, -yö -Zlan -zo 'kun -wun 'piö oo, kö 'wun 'ö -gban -a -bha, 'a- ॥blee' -na ॥nε kö -a -gen ma -sü -yö kë ka -go -së 'ka. Kë- wo 'dhö ॥zian' -be bhë, ka ka -de -nu pë 'ö -dhiizë -a kë -sü -dhë ka ॥zuö' 'ple 'ka, 'yö 'ka -kë -tosiadhe yaa yaa kë -sü 'gü ॥nε mε- -kë ॥nuadhe 'gü; kö -kɔ do bhë -a 'ka, zlöö ॥nε -ka ॥daa' ka ॥zuö' 'ple 'ka -Zlan -zo 'kun -wun 'gü ॥nε pë 'wo- pö -a -bha 'kpa 'ka -da zian kpengdhö -bha ॥nuadhe 'gü kö -tosiadhe 'ö -ya -sü 'ka -de -ta -Zlan -bha 'ka bhë, 'kaan- -a wo ॥e.

20 ॥Dhe 'ö 'ka ॥tun ॥scɔn yaa -go ॥nuadhe 'gü, pë -nu 'wo -kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, -an -bha 'wun yaa kë ka -bha.

21 Kë -de 'ka- wo ॥scɔn yaa 'ö- lë- -nu 'dhö ka kë -na zlöö ॥nε -a 'gü bhë, -a ॥tei' 'pö kaa- -dɔ

𠁻ne -a 𠁻truën 'ö t̥o ga bhë ee?

²² 'Kεε d̥o 'kwa- wo 𠁻ne, 'ka 'go -a -g̥o 'gan 'gü, 'ka -da -Zlan -bha yuö 'gü. Pē 'ö- 'piö -pē 'ka ka 𠁻truën 'gbloo 'piö 𠁻zian' 'ö t̥o -dhe bhë 𠁻ne 'ö 'ka dho -tosiadhe ö -de -ta -Zlan -bha 'ka -a wo -a -bha kö yi -kaanta -nu 'ka, kö -këdhösü 'ö -dhö 𠁻toëpö 'ka bhë -yaan kë ka -go.

²³ 'Ö bhii pē 'ö 𠁻scoon yaa 'piö -pē 'ka ö t̥o ga. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë pē mε 'ö -Zlan -ya -kë kwa -dhë gbaç 'ka 'ö 'yaa -ya -sü 'ka -a -ye 'zü -g̥o bhë 'ö t̥o 𠁻toëpö -këdhösü 'ö 'kwa -m̥a 'kwa- yö kwa -bha -kpa kwa Dëme Yesu Klito -bha -sü 'gü -sü 'ka bhë.

7

¹ 'Wun 𠁻zuan' mε 'ö n 'dhi 'dhoë- -zuö bhë -yö -dho kë 𠁻ne 'ka- ma do; 'ö bhii 'wun 'ö -gban t̥ong -bha bhë, -a -bha -k̥o -m̥a mε -bha -sü 'ö bhë, -yö kwa 'gü kö kwa 𠁻tun 'bhee- 'kpongtaa zö bhë ka -d̥o.

² -A 𠁻tei' -yö -kë 𠁻ne dhe waa- ö 𠁻gɔn, 'wun 'ö -gban -an -bha -a 'dhö; dhe 'ö bhë, waa- ö 𠁻gɔn -an -bha -kë 'ko 'piö -sü 'ö t̥ong 'gü bhë, -yö 'gbee- 'kεε kö mε 𠁻ple 'wo bhë -wo 𠁻tun 'bhee-. 'Kεε 𠁻ya kë 𠁻ne mε 𠁻ple 'wo bhë -a mε do 𠁻ya ga, kö t̥ong 'ö -an -kë dhe waa- 𠁻gɔn -an 'ka bhë, 𠁻ya -potaasü nu -a mε 'ö to bhë -a -dhë. Kwa -m̥a 'kwa- pö, 𠁻ya kë 𠁻ne -a mε 𠁻ple 'wo bhë, -a g̥oon -zé 𠁻ne 'ö ga kö -potaasü 𠁻ya kë dheb̥o bhë -a -g̥o.

³ 'Kεε kë- wo 'dhö, mε 𠁻ple 'wo bhë -an 'yan 𠁻ya 'to -a 'gü, -a mε do 𠁻ya ö -k̥o -da mε 'bhaa gbe 'gü kö mε bhë, 𠁻ya 𠁻scoon kë 'gbönggböng. 𠁻Ya kë dheb̥o 'ka, -yö -dhö -m̥a -a -bha kö -yö kë

mε 'waa gbe -bha dhebɔ 'ka kö -yaan 'kun -kë ɬsɔɔnkëdhe 'ka -sü 'ka kö -a ɬgɔn -blɛezë 'yaa-gü gbo.

⁴ N dhegluzë -nu, pë do bhë 'ö- 'ka; gwaan mε 'ö 'ka -kë -a 'gü -be bhë, ɬdhε 'ö ka -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü 'ö 'ka ga bhë, kaa-tɔng -nu, 'kaa ka 'kuë- gbo; -potaasü ɬya kë ka -go kö 'kaan- kë mε 'waa gbe -bha 'ka. ɬDhε 'ö 'ka ga 'dhö bhë, mε 'ö go ga 'gü bhë ɬne 'ö 'ka- -bha 'ka zlöö, kö kewun -së -nu 'wo -dhö, 'kaan- -an kë -Zlan -dhë.

⁵ 'Ö tɔɔ ɬdhε 'ö 'kwa ɬtun kwa məbheedhe -wɔ wo ɬdhia pë -nu kë -sü 'gü pë -nu 'ö tɔng -yö -an -dhio dɔ bhë -an 'gü bhë, 'dho ɬne 'kwa -kë -a wo ɬdhia ga -zian -ta bhë.

⁶ 'Kεε dɔ 'kwa- wo ɬne kwa -potaasü -mü tɔng buëndhö; 'ö tɔɔ pë 'ö 'kwa -kë -a -go 'gan 'gü bhë, kwa -ga -a -go. ɬYa kë 'dhö zlöö kö kwa -mɔa 'kwa yuö -kë -Zlan -dhë -kɔ ɬsuu'- -dëü -ta, -Zuu 'slööslö -bha -yö kwa -dhë 'dhiö -sü 'ka. Yaa 'dhö kë zlöö wɔ -kɔ zii -bha, tɔng 'ö ɬya -sü 'ka bhë -a ɬkwaa'.

'Wun 'ö -gban tɔng waa- ɬsɔɔn yaa -an -bha

⁷ -Yö 'dhö 'wun gia- 'ka; 'kwa 'wun -gban tɔng -bha ɬva 'kwa- ɬblɛe. Kö ɬya kë 'dhö, kö tɔng bhë kë 'pö- wo ɬsɔɔn yaa 'ka bhë ɬee? -Abi!' 'Kεε tɔng bhë -a këpë 'ö tɔɔ ɬsɔɔn yaa -zɔn 'ö- wo n -dhë. 'Ö tɔɔ ɬya kë ɬne tɔng yaa -ya pë -dhɔ 'ka -sü -wun ɬblɛe' -be kö n 'ka 'dhoë- dɔ -dewo poo kö 'aan- -ya -a ɬwuën', 'ö tɔɔ tɔng -ya pö: Kö ɬkun 'ü -ya pë ɬwuën'.

⁸ ɬsɔɔn yaa yö -bɔ 'wun -ta 'ö -ya pë -dhɔ 'ka -sü 'saadhö 'ö tɔng -ya -wun ɬblɛe -a -ya n ɬzuö'

-bha; 'ö bhii tōng 'yaa 'dhö kö ɬscōn -wun 'ka 'dho ɬluu'.

⁹ Kë- wo 'kpa bhë, n -ma 'ka, a -kë -tosiadhe kë ɬdhia kö tōng yaa -da ɬkun. 'Yö ɬdhë 'ö tōng -yö nu zlöö 'ö ɬscōn yaa -yö yö 'sei,

¹⁰ 'ö 'a -kë game 'ka zlöö; 'ö bhii tōng 'ö -da kö -yaan kë me -bɔ̄ -a -ta -pë 'ka -yaan dha bhë, ɬya kë n -gɔ̄ zlöö n -ma ga -sü -bɔ̄ -a -ta 'ka;

¹¹ 'yö ɬscōn yaa -yö bɔ̄ 'wun 'gü 'yö n 'bɔ̄n -kan tōng 'gü; 'yö bɔ̄ tōng do bhë -a -ta 'yö n -kë game 'ka.

¹² 'Yaa 'dhö, tōng bhë yö -de -yö kpengdhö, 'ö -dɔ̄ -wo 'dhö kpengdhö; ɬyö -së.

¹³ 'Kee kë- wo 'dhö bhë, yaa kë ɬne kö pë -së 'ö bhë yö 'pö ɬne 'ö -kë n -gɔ̄ n -bɔ̄ -a -ta -pë 'ka 'a ga bhë. ɬscōn yaa ɬne 'ö 'wun -kë n 'ka bhë. Pë 'ö -së bhë ɬne 'ö ɬscōn yaa -yö bɔ̄ -a -ta 'ö n pɔ̄n bhë. Ka gia-, ka- -yö bhë ɬaa! -Kö 'ö ɬkaa' zlöö 'ö ɬscōn yaa -bha -bɔ̄ tōng -ta -sü -wun 'gü 'ö- -bha yaadhë ya yöö -a 'ka 'sei bhë yö ɬga bhë.

'Wun 'ö -gban me -bha -kë tōng ɬlöö -sü -bha

¹⁴ -Yö 'wun gia- 'ka 'ö 'kwa- dɔ̄a ɬne tōng -yö -go -Zlan 'piö; 'kees ma 'pö me 'bhee- -mü n 'ka, 'ö 'a 'tëëtë. Ma bhë ɬne 'ö n 'dhcō -yö dɔ̄ ɬscōn yaa -gɔ̄.

¹⁵ 'Ö tɔ̄ pë -nu 'a -an kë -na bhë 'maa- dɔ̄ n -de -gɔ̄. 'Yö 'go mü 'zü, pë 'a- 'piö, 'yö 'maa- kë 'sa; 'yö pë 'ö- -dhō 'yaa n -ma 'gbönggböng bhë 'ö -kë n këpë 'ka ɬzian'.

¹⁶ 'Ö ɬya kë ɬne pë 'a- kë -na bhë, 'yaa n -dhë -së, kö n -wo -ya 'gü do ɬne tōng ɬyö -së.

17 ॥Ya kë 'dhö zlöö kö ma kun 'ö 'a pë -nu kë -na bhë; 'kεε ॥scoon yaa 'ö n 'gü bhë yö -mü;

18 'Ö bhii 'ma- ॥tei' dō 'saadhö ॥ne pë 'ö 'wun -së 'ka, 'yaa n mëbheedhe bun 'gü, 'ö tōo 'kö -kë ॥ne a -ya pë -së kë -sü ॥wuën' 'dhe, -a kë -sü -faan 'yaa kë n -go.

19 Pë 'ö 'wun -së 'ka bhë, a- 'piö 'dhö; 'kεε 'maa -mō -a -bha 'sa; 'yö pë 'ö 'wun yaa 'ka 'ö 'maa-'piö bhë, 'a- -kë ॥zian'.

20 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -dhë -ga -dhë pë 'bhle -yö -mü: ॥Ya kë ॥ne pë 'ö 'maa- 'piö ॥ne 'a- -kë, kö ma kun 'a- -kë gbo. Me 'ö- -kë 'ö tōo ॥scoon yaa 'ö n 'gü bhë.

21 'Ma -dhë -ga 'wun bhë -a 'piö -së 'ka, 'wun do 'bhaa -yö mü; 'ö tōo ॥ya kë ॥ne 'ma- -ya n ॥zuö' 'piö kö 'a 'wun -së kë, 'maa -mōa -bha, 'ö bhii 'wun yaa -yö n 'sco -kplawo.

22 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha tōng 'ö bhë -a 'yi- -kan n 'dhi giagia 'ka,

23 'kεε tōng do 'bhaa gbe -yö n bun 'gü ॥zian'; 'yö -gōn gōn -na tōng 'ö 'a- ma -na 'wun -bho 'kou -dō -sü 'ka bhë -a 'ka. Yö ॥ne 'ö n kë -na 'gan 'ka ॥scoon yaa -bha tōng 'ö n bun 'gü bhë -a -dhë bhë.

24 -Më 'a dōa 'yenazë 'ka ॥ne! Dö dho n bho bun 'ö n ॥wië 'wië -na ga 'gü ॥ne -a -go -oo?

25 Kwa Dëmë Yesu Klito 'tō 'gü, -Zlan 'tō -yö kë ॥va -a -bha 'glusë -wun 'gü 'ö bhii ॥ya n bho 'gan bhë -a 'gü.

'Wun -nu 'kwa 'goë- ॥bleeë' ॥dhia 'saadhö bhë, 'wun me 'ö 'kwa dho to -a -ta 'ö tōo n ॥zuöga 'ple 'ka, a -ya -sü 'ka -Zlan -bha tōng -wun 'ka, 'kεε

n məbheedhe -bun 'gü ɬsɔɔn yaa -bha tɔng -yö
'wun kë -na n 'ka.

8

¹ ɬYa kë 'dhö zlöö, kö mə 'ö waa- Yesu Klito 'wo -nëng 'kuë- 'gü, kö -a -bha 'klobhödhe 'yaa -dhö gbɔ (-Zlan 'piö).

² Bhii -Zuu 'slööslö 'ö -këdhösü nu mə -nu -dhë ɬbɔ'a Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë, -a -bha tɔng ɬya n 'po ɬtaa' ɬsɔɔn yaa -bha tɔng waa- ga -an -go.

³ Pë 'ö kwa -bha 'wun -ma tɔng -ta -sü -ko yaa -mɔ -a -bha, mə 'bhee- ɬgɔü' -bha -kë 'gbee- -sü -wun 'gü bhë, -Zlan -ya -kë; 'ö bhii ɬsɔɔn yaa 'ö bhë, -a 'klo ɬya -bhɔ məbheedhe -bun 'gü. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö ö -de Gbö -bɔ kö -yaan ɬsɔɔn yaa -nu bho mə -nu -bha; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö -nu bun 'ö bhɔ kwa bun 'ö ɬsɔɔn yaa ɬya ziö -a 'gü ɬne -a 'ka.

⁴ 'Wun 'ö 'dhö bhë, -yö -kë 'dhö kö tɔng -bha -kë kpengdhö -sü 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë mə 'ö 'kwa 'ta 'sü -na -Zuu 'slööslö 'gü 'ö 'kwaa 'ta 'sü kwa -de ɬdhɔɔbhaapë -nu 'gü bhë kwa 'ka.

⁵ 'Ö tɔɔ mə 'ö wo 'ta 'sü -na wo -de ɬdhɔɔbhaa 'ka, pë -nu 'wo bhë ɬne 'wo dɔ -a -wun ɬzɔnnŋ' -ta, kö mə -nu 'wo 'ta sü -Zuu 'slööslö -zo 'kun -wun 'ka bhë, -wo dɔ -na ɬzian' pë -nu 'wo -Zuu 'slööslö -ya -zɔn -an -wun ɬzɔnnŋ' -ta.

⁶ ('Kεε -yö kë ka 'yaan ɬne) pë 'ö -zo -to pë 'piö -sü 'ö -de ɬdhɔɔbhaapë -nu 'ka bhë -a 'piö -pë 'ka, 'ö tɔɔ ga; 'kεε pë 'wo to -a 'piö -Zuu 'slööslö 'gü bhë, -a 'piö -pë 'ö mü 'ö tɔɔ ɬtoëpö -këdhösü waa- ɬzuøyagluu.

7 -To pë 'piö -sü 'ö mε 'bhee-  dh  bhaa 'g   bh   -y   -Zlan yaag  me 'ka; 'ö t  o m   -nu 'wo- k   -na 'dh   bh   'waa -Zlan -bha t  ng kun 'ö bhii -an -k   'yaa -m  a.

8 'Y  - -k   'dh   -s   -wun 'g  , m   -nu 'ö 'wo -de  dh  bhaap   -nu -go  nuadhe 'g   bh   'ö -an -wun 'yi 'yaa 'kan -Zlan -dh  .

9 Ka -bha 'ka, 'kaa ka -bha -tosiadhe k   m   'bhee-  dh  bhaa 'ka, 'k  e ka- -k   -Zuu 'sl  osl   -zo 'kun -wun 'ka  zian' 'ö bhii -y   -ya -s   'ka ka 'g  . -Zuu 'ö go (-Zlan waa-) Klito -an 'piö bh  , m   'ö 'yaa -ya -s   'ka -a 'g  , k   m   bh   'yaa Klito -bha 'ka.

10 'Ö  ya k    n   Klito -y   ka 'g  , -y   'wun gia- 'ka  n   ka bun -y   ga -s   'ka  s  on yaa -go, 'k  e -k  d  s   -y   ka -go -Zlan -bha ka k   'ö- wo kpengdh   ö w   'dhi   bh   -a -wun 'g  .

11 'Ö  ya k    n   -Zlan 'ö Yesu Klito bho ga 'g   bh  , -Zuu 'ö go -a 'piö -y   -ya -s   'ka ka 'g  , k   y   'ö Klito bho ga 'g   bh   -y   -dho -k  d  s   nu ka bun 'ö dho ga bh   -a -dh   -Zuu 'ö go -a 'piö 'ö -ya -s   'ka ka 'g   bh   -a  kwaa'.

12  Ya k    n   'wun bh   'kwa- 'piö -ga -s   'ka, n dhegluz   -nu, k   p   'ö -k    n   'p   'dh   -y   kwa -bha; 'k  e yaa k    n   kwa m  bheedhe bun 'ö  ya k   'ö- k   -na 'ö 'kwa -tosiadhe k   -na -a  dh  bhaa 'ka bh    n   'ö- -bha 'p   'dh   kwa -bha.

13  Ya k    n   ka ka -bha -tosiadhe -k   ka -de  dh  bhaa 'ka, k   ka -dho ga; 'ö  ya k    n   -Zuu ('ö go -Zlan 'piö bh   -a) -bha -k   ka 'g   -s   -wun 'g  , -de  dh  bhaap   -nu  wa k   ka -dh   gap   -nu 'ka, k   ka -dho -k  d  s   y  .

14 'Ö tɔɔ mε 'saadhö 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'dhiö sü -an 'ka, kö -wo -Zlan gbö -nu 'ka.

15 'Go mü 'zü, -Zuu ('ö go -Zlan 'piö) 'ö 'ka- yö bhë, 'yaa -Zuu 'ö dho ka ɬnuadhe -kë wo -a 'ka, kö -a -wun 'gü 'kaan- dɔ ka -de -wun ɬzənng' -ta; 'keε -Zuu 'ö bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'ö ka -kë -Zlan gbö -nu giagia 'ka. Yö ɬne 'ö- -kë 'ö 'kwa -mɔa kö ('wun ɬya yö kwa -bha) 'kwaan- pö -Zlan -dhë: «N Dë!»

16 -Zuu 'ö bhë ɬne ('ö ɬya kë kwa 'gü) 'ö kwa -zo -büö ɬne kwa -Zlan -bha 'në -nu 'ka.

17 'Ö ɬya kë ɬne -kɔ bhë -a 'dhö, kö 'kwaan- kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka kö pë 'ö ɬbhɔcpë -nu 'ka 'ö ɬya kë 'ö Dë -ya to ö -bha 'në -nu -gɔ bhë kwa ɬne 'ö dhoë- nu kwa -dhë 'sa. 'Yö kë- wo 'dhö bhë, kwa- Klito -nu ɬne 'ö dho to kwa -gɔ 'keε kö kwa -nu 'kwa ɬwa -bhö kwa 'ko ɬyië' kö kwa 'tɔ -yaan bhɔ 'ko ɬyië'.

'Tɔbhɔdhe 'ö 'dhiö 'ö dho nu

18 Pë do 'a- dɔ 'ö tɔɔ 'yena 'kwa- kë -na 'töng 'ö ɬne -a 'gü bhë, -dankuëpë 'yaa -mü 'tɔbhɔdhe ('ö -Zlan 'piö) 'ö -bin -sü 'ka 'keε ö -dhë -ta dhö po -a -ta kwa -dhë 'ö dho nu bhë -a 'ka.

19 Yö do bhë 'zü, -Zlan -kɔ këpë 'saadhö dɔ -sü -mü 'siökpaatadhe 'ka 'töng 'ö -Zlan dho ö gbö -nu yö -a 'ka -dhëgbeadhe 'gü bhë -a -gɔ.

20 'Ö tɔɔ 'kpongtaadhe 'ö 'ka- -ga -na bhë, yaa kë ɬne -püö 'ö- wo ziö -pë -nu 'ö -an 'dhiötodhe dho kë ga 'ka -a 'gü bhë, -yö -go yö -de -a 'gü yö ɬkun, 'keε -yö -sü -Zlan 'ö- -da -a 'gü bhë -a -bha.

21 -Yö -kë 'dhö 'püë- wo 'keε pë do 'ö 'yan -to -a -gɔ -pë 'ka zlöö 'ö tɔɔ: Yi do -yö nu -na, 'ö -Zlan dho ö -kɔ këpë -nu 'saadhö bho 'güsiödhe

-go ḥnuadhe 'gü kö -potaasü -yaan kë -an -go
 'pö kö -waan kë -Zlan -bha 'në -nu 'piö -an -bha
 'tobhödhe 'gü.

²² 'Kee kö kwa gia- dō 'kwa- wo ḥne kwa- ḥtei'
 -dō ḥne -a -kō këpë -nu 'saadhö 'wo bhë -wo wo
 -wo 'kpö -na, -wo dō -na wo -de -wun ḥzönng' -ta
 -yaan 'dho -yaan yöe yi 'ö -potaasü dho kaa -an
 -go ḥne dhe 'ö 'dhoë- 'bë bho -a 'dhö.

²³ -Kö do bhë ḥne 'ö -'ka. Me 'ö -Zuu 'ö go -Zlan
 'piö 'ö kwa -go ḥne -Zlan -bha gbaç -bleezë 'dhö
 bhë, kwa 'ple kwa kwa -wo 'kpö -na, yi 'ö -Zlan
 dho kwa -bha -kë -a -bha 'në -nu 'ka -sü -wun yö
 -a 'ka 'ko 'dhiö, waa- kwa bun dha -yi bhë -a -lo
 -yi -wun 'ka.

²⁴ Bhii dhasü 'ö kwa -go bhë -yö pë 'ö kwa 'yaan
 ḥne -yö -dho kë 'ö kwa 'yan 'dhoë- -go -a 'ka. 'Kee
 kö 'wun 'ö mü 'pö 'ö tō pë 'ö me 'yan 'dhoë- -go
 'ö yaa kë ḥkun bhë kö pë 'ö me 'yan 'dhiö 'yaa
 -mü 'ö bhii pë 'ö kwa 'yan 'dhiö, kwa -dho dō -a
 -go -kōklë ḥee?

²⁵ 'Kee ḥya kë ḥne 'kwa kwa 'yan 'to pë 'ö 'yaa
 kwa 'yan 'dhiö -a -go zian-, yö ḥne 'ö ḥya kë 'ö
 'kwa dō -a -go kwa ḥzuöga 'ple 'ka.

²⁶ -Kö do 'ö me -nu 'ö 'kwa -Zlan -bha 'ka 'ö pë
 'ö 'yan -to -a -go -pë 'ka bhë 'ö- kë -na 'ö kwa bō
 -na 'wun 'gbee- -nu 'gü bhë, 'ö- 'ka 'pö; -Zuu 'ö go
 -Zlan 'piö bhë -yö -nu kö -yaan nu me -nu 'ö 'kwa
 'tëëtë bhë kwa -dhë. 'Ö tō ḥdhe 'kwaah ḥbhëa'
 -dhe dō ḥbhëa' -kō gia- 'ka bhë, -Zuu 'ö bhë ḥya
 kë 'ö pë 'ö 'waa -mōa -wa 'gü ḥbhëa'- wo -Zlan
 -dhë bhë, yö ḥne 'ö -kë -zo -lo -wo -nu 'ka -Zlan
 -dhë kwa -bha 'ka.

²⁷ -Zlan 'ö -dhe yö me -nu ḥzuö' 'piö bhë, 'ö -Zuu

'slööslö -bha -zotadhe waa- pë 'ö dho -a -dhë -a -go 'yö- dɔ; bhii -Zuu -yö -bhëa me 'wo -Zlan -bha 'ka -an -wun 'gü ɿnɛ -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -dhë -së -a -dhö.

²⁸ -Yö kë ka 'yaan ɿnɛ me -nu 'ö -Zlan -dhɔ -yö -an -kë 'ö -an ɿdhɔɔ -kë -a -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ 'gbloo 'piö bhë, 'wun 'saadhö 'ö nu -na -an -ta, -yö -kë -an -bha 'wun -së 'ka ('ö -Zlan -ya kë -an -dhë).

²⁹ 'Ö tɔɔ me -nu 'ö -Zlan -yö -an sü 'dhiö bhë, -ya -kë 'dhö kö -waan bhɔ ö Gbö -bha; -yö kë 'dhö -a Gbö 'ö bhë -yaan kë Dë do 'gü dhelgluzë -nu ɿplëeëzë 'wo bhë 'saadhö, -an ɿdhoo 'ka.

³⁰ Me -nu 'ö -Zlan -yö 'wun 'ö ɿnɛ -a yö 'ko 'dhiö -an -bha 'ka bhë, -yö -an ɿdhɔɔ -kë; me -nu 'ö -an ɿdhɔɔ -kë 'dhö bhë, -yö -an -kë kpengdhö ö wö 'dhiö; 'yö me -nu 'ö -an -kë kpengdhö 'dhö bhë, 'yö -an -da ö -bha 'tɔbhɔdhe 'gü.

-Dhɔ 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka bhë -a -bha -kë ɿva -kɔ

³¹ 'Wun me 'ö kwa 'dhi dho -zuö -a -bha zlöö ɿga tɔɔ: ɿDhë 'ö -Zlan 'dhö kwa -bha 'ka ɿnɛ, kö me gbe yaa 'dho dɔ kwa -go.

³² Yö 'ö yaa ö -de Gbö kuënnu ö ɿbhaa, 'ö -nu me 'ple -wun 'gü bhë, -a ga 'ka- wo bhë -më 'kpaan 'pö dho dɔ -a -go kö -yaan 'kun pë 'ple -nu kwa -dhë -sü 'ka ε?

³³ Dö 'kpaan 'ö dho -mɔ -a -bha kö -yö za -lo me -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ö -bha 'ka bhë -an tuö ee, 'ö bhii yö do ɿnɛ 'ö -mɔ -a -bha -ya pö me ɿnɛ -yö kpengdhö, (-a me ɿnɛ 'wun -ya -bha).

³⁴ ɿYa kë 'dhö kö me gbe 'yaa -mɔa kö -yö za -lo -an tuö -yaan kë -an 'gü ɿsiö' -gɛn 'ka 'ö bhii

Yesu Klito ɬnɛ 'ö ga; 'kεε ɬdhε 'ö ga, -yö -go ga 'gü. ɬDhε -kë 'dħö ɬya 'dho dhang- 'gü ö Dë -Zlan 'piö; -yö -ya -sü 'ka -a ɬkwεε- 'gü; -dhe bhë -yö ɬbhεa' -na -a -bha kwa -wun 'gü.

³⁵ (ɬYa kë 'dħö kö) mε gbe 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö -yö kwa 'kan -dħɔ 'ö Klito -ya -kë kwa 'ka bhë -a -bha; -yö -kë ɬsaan -sü -wun 'ka oo, -yö -kë ɬzuökaankuëdhe 'ka oo, 'iin -yö -kë 'wun -wɔ mε -ta sü 'ka oo, -yö -kë din 'ka oo, -yö -kë 'fεεdħe 'ka oo, -yö -kë 'wun 'gbee- 'ka oo, 'iin -yö -kë ga 'ka oo, -an gbe -kɔ 'ka 'dho -mɔa.

³⁶ -A -wun 'gü, -yö ɬbeεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdħe 'gü ɬnɛ: Ü -wun ɬga, -dhe 'po -sü 'gü, 'yi bɔ -na ga -glu 'dhiö, yö ɬga 'wo yi kë -na ɬnɛ mε dho 'bhla -tuë 'ka wü zë -dhe 'gü bhë.

³⁷ 'Kεε -Zlan 'ö kwa -dħɔ -kë bhë, kwa kwa zü -gban -a 'gü 'ö 'kwa to -a 'gbee- 'ka 'fεfedħö bhë.

³⁸ Bhii a- ɬtei' -dɔ 'gbönggböng ɬnɛ pë gbe 'ka 'dho -mɔa kö -dħɔ 'ö- -kë kwa 'ka bhë -yaan kwa 'kan -a -bha. -Yö -kë ga 'ka oo, -yö -kë -tosiadhe (-së 'ö 'kpongtaa zö -a) 'ka oo, -yö -kë -Zlan -bha bɔmε -nu 'ka oo, -yö -kë 'gübeedħe -nu 'wo dhang- 'gü -nu -an 'ka oo, -yö -kë pë 'ö kë -na ɬdεε 'iin pë mε dho kë ɬdhia' 'piö -an 'ka oo,

³⁹ -yö mεkɔɔnmε -nu 'wo 'kpongtaa zö -an 'ka oo, -yö -kë pë -nu 'wo dhang- -nu 'gü 'iin pë -nu 'wo kwa ɬlöö zö -an 'ka 'iin -yö -kë këpë -nu 'ö -Zlan -yö -an -da -an 'ka, -an gbe -kɔ 'ka 'dho -mɔa 'gbeεdħö kö -dħɔ 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka kwa Dëmɛ Yesu Klito 'gü bhë, -wo kwa 'kan -a -bha.

9

¹ 'Wun 'a 'dhoë- ɬblεε'- ɬnɛ 'wun gia- -mü, 'ö

bhii 'ma kë Klito -bha 'ka; n 'ka 'dho ɬsua kë, -wo 'ö 'we -na n ɬzuö' 'piö -Zuu 'slööslö ɬkwa' bhë -yö n -zo -gban -a -bha ɬne 'wun gia- -mü.

² 'Ö tɔo n ɬzuö' -yö -kaan 'kuë -sü 'ka 'ö 'wun ('ö -gban n dheglu Zuifö -nu -bha bhë) 'ö n ɬzuö' 'dhö ɬwa -bhö -sü 'gü -kplawo.

³ 'Kö -kë ɬne -wa -pö -dewo -Zlan -dho 'dhangga -ya n 'ka kö 'a 'kan Klito -bha n dhegluzë -nu, n -següme -nu -wun 'gü, a -dho we -a -bha, -an -bha dha -sü -wun 'gü.

⁴ Wo 'ö 'wo Izlaelö -me -nu 'ka, 'ö -Zlan -yö -an -kë ö -bha 'në -nu 'ka, 'ö -an -ya ö -bha 'tɔbhɔdhe 'gü, 'ö wo -nu 'ple 'wo -kë -dhi 'kuë do 'gü, 'ö tɔng dɔ -an -dhë, 'ö ö -wo pö -sü waa- ö gba -sü -ya -an 'gü, 'ö pë 'tɔ go -an -dhë bhë ɬne 'a -we -an 'ka.

⁵ 'Wo tɔo kwa dë ziizii -nu 'kpɔ 'në -nu 'ö waa- Klito 'ö məbheedhe 'gü ɬzian', 'ö wo -nu 'ö -an -bha 'sε 'dhö do 'kεε kö yö Klito 'ö bhë -yö pë 'ple -go 'dhiö 'sa; yö bhë ɬne 'ö tɔo -Zlan. Kö -a 'tɔ -yö kë ɬva ɬtoepö 'ka. Amen.

⁶ Kë- wo 'dhö bhë yaa kë ɬne a- -pö kö -Zlan -bha pë 'tɔ go -wo bhë -a -wun ɬya 'to 'kpaan. Ka gia-, ka- -yö bhë, yaa kë ɬne me -nu 'wo go Izlaelö 'gü -an 'ple ɬne 'ö -Zlan -yö -an -ga Izlaelö 'në -nu giagia 'ka.

⁷ 'In Ablaamö ɬsuu'- -ta -nu 'wo bhë -an 'ple 'waa -a -bha 'në -nu giagia 'ka bhii -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: Mε -nu 'wo Izaakö -bha 'në -nu 'ka ɬne 'wo tɔo ü -bha -nu giagia.

⁸ Yaa kë ɬne me -nu 'wo bhɔ me 'bhee- ɬdhɔɔbhaa -wun 'ka 'wo tɔo -Zlan -bha -nu, 'kεε 'në -nu 'wo bhɔ -Zlan -bha pë 'tɔ go -wo 'ka bhë

'wo Izlaelö 'gü 'në -nu 'ka, 'ö 'wo tɔɔ -Zlan -bha
'në -nu giagia.

⁹ Pē 'tɔ 'go -wo bhë yö ɬga ɬne: 'Töng 'kwa- 'gü
ɬne, ('kwa dɔ -a 'gü ɬkwea,) -a kë ɬyië' kö 'aan- nu,
Saala dho 'në gɔɔn- do kpɔ.

¹⁰ 'Go mü 'zü -kɔ do bhë 'ö Lebeka -bha ɬkaa'
'dhö 'yö -flean do 'wo -kë gɔɔn- 'ka, 'ö -an kpɔa
kwa 'bhëma Izaakö -gɔ.

¹¹⁻¹² 'Yö kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö 'dhoë- me sü,
-a -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ -yö -dhö; -yö -sü -a
-bha ɬdhɔɔ kë -wo -bha; yaa 'sü -an këwun -nu
-bha kö 'në -nu 'wo dho bhɔ bhë waa bhɔ kun,
kö -waan 'dhoë- pö -a me ɬne -a këwun -yö ya
'iin ɬyö -së; 'yö -Zlan -ya pö Lebeka -dhë: Ü -bha
'në -nu 'wo bhë, -a ɬvazë -yö -dho yuö kë -a 'teezë
-dhë. 'Kee kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -ya pö 'dhö kö
-yaan -zɔn ɬne pë 'ö ɬyaa- yö 'ko 'dhiö 'saadhö ö
ɬzuö' 'piö yö -mü; 'ö- -de -kë 'gbëedhö.

¹³ -A -wun 'gü, -yö ɬbëen' -sü 'ka -Zlan -bha
'sëedhë 'gü ɬne: Zakɔbö 'a- sü; 'a Ezau to.

¹⁴ Kö kë- wo 'dhö bhë kwa dhoë- pö -Zlan 'yaa
kpengdhö ɬa? -Abi' bhoo!-

¹⁵ Bhii -ya pö Moizö -dhë: Më 'a- 'piö 'a- 'yena
-yö wo ɬne 'a- 'yena -yö wo.

¹⁶ ɬYa kë 'dhö kö 'wun bhë yaa yö me 'bhee-
ɬdhɔɔbhaapë -bha 'iin me kë -kɔ -nu -bha, 'kees
-yö -sü -Zlan do 'ö me 'yena yö bhë -a -bha.

¹⁷ -Zlan -bha 'sëedhë 'gü, -yö ɬbëen' -sü 'ka mü
ɬne -Zlan -ya -pö -gludë 'ö -kë Ezitö -sëgɔ 'dhiö
bhë -a -dhë ɬne: Pë 'a ü -ya -a -dhë -gludë 'ka bhë
'ö tɔɔ kö 'a ma 'piigbeedhë -zɔn me -nu -dhë ü 'gü
kö 'aan- kë -waan n dɔ 'kpongtaadhë 'saadhö 'gü.

18 'Wun bhë -a kë -kɔ ɿga bhë; kö -yö 'to kwa 'yaan ɿne me 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö 'ö 'yena yö ɿne 'ö- 'yena yö, 'ö me 'ö- 'piö 'ö- ɿgɔü' kë 'gbee-, 'ö- ɿgɔü' -kë 'gbee-.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha -naazuëdhe waa- -a -bha me 'yenng yö -kɔ -bha

19 -Yö 'dhö 'keε ɿdhεε' -dhö kë me -nu -go kö -waan 'kpo n -go ɿwoë' ɿne: «Kö ɿya kë 'dhö -dhε -mlë 'ö -Zlan -yö yö -a -bha zlöö 'ö me 'bhee- -bha ɿsɔɔn -kë yaa -sü -yö -kë -a -dhë ya ɿεε? Bhii pë me 'ö ɿyaa- -ya ö ɿzuö' 'piö kö -yaan kë, -a kuënnume gbe 'yaa 'dhö.»

20 'Oo, me 'bhee-, -më -mü ü 'ka kö 'üen- dö -Zlan -wo -go -ε? (ɿDhε 'ka bhɔ ɿne) 'ka- ma do ɿne 'se gbo ɿya ö këme ɿdhεε' 'kpo do ɿne -më -kë 'ü n kë ɿnëdhö ɿa?

21 Pë 'ö -dhi gboðome -dhë ɿne 'ö- -kë gbo 'se kpö 'ka; 'ö tɔ̄ -a 'bhaa -nu ɿya kë, gbo 'në -nu 'ö -an ɿbhlë 'dhö -dhö ɿne 'ö -an -kë, 'ö- 'bhaa -nu ɿya kë 'pö 'ö- me -nu 'wo yuö 'saadhö ɿkaa' 'ö -an -kë, 'keε kö -an kë -se -yö do 'sa.

22 -Kɔ do bhë ɿne 'ö- 'ka -a -zo 'kun -wun 'gü, ɿya kë 'dhö kö -më 'ö ka -go kö 'kaan- pö -Zlan -bha -ε? 'Ö bhii 'pian do 'piö, -yö ö -bha -naadhe waa- ö -bha 'piigbeedhe -zɔ̄n me -nu -dhë; -a -wun 'gü, -a ɿzuö' -kë -saa giagiawo, 'ö me -nu 'ö- -bha 'klobhödhe -yö -an -ma kun kö -an 'gü -yaan ɿsiö'- bhë 'yö ö -zo -kë -an 'piö;

23 'Ö ɿdhε ɿya dhi -a -dhë 'pö 'ö ö -bha 'tɔbhödhe bhë -a 'piö -pë -nu -zɔ̄n me -nu 'ö kwa 'yena -ya -kë bhë kwa -dhë. 'Ö bhii pë 'ö ɿyaa-

-pē kē 'ö -ya -sü 'ka kwa -bha 'ka kō 'kwaan- -da -a 'gū yō -mü.

²⁴ 'Ö tōo me -nu 'ö -an ॥dhōo -kē kō 'kwaan- kē -a -bha 'ka bhē 'wo tōo me -nu 'wo go Zuifō -nu ziēn waa- me -nu 'waa Zuifō 'ka 'ö 'waa -Zlan dō -an ziēn, 'ö kwa dho 'kuē.

²⁵ 'Yö ॥beεen' -sü 'ka -a 'ka 'dhō 'sēedhe -be me 'ö Ose -ya -ya bhē -a 'gū ॥ne: Me -nu 'ö 'waa ma 'seḡögüm̄e -nu 'ka, a -dho -an -dhe ma 'seḡögüm̄e -nu, 'ö 'se me 'ö 'yaa n -zo 'kun -se 'ka -be, 'a- -dhe n -dho ॥kaa' -se.

²⁶ 'Ö -dhe 'wo- pō -a -bha -an -dhe: 'Kaa n -ma 'ka, 'wo dho -a pō -an -dhe 'zü -dhe do bhē -a -bha ॥ne wo ॥ne 'wo tōo -Zlan 'ö 'bhee- -a gbō -nu.

²⁷ Ezai -de 'pō -yō 'wun -bleε Izlaelō -me -nu buéndhō ॥woé' ॥ne: 'Kō -kē ॥ne Izlaelō 'seḡögüm̄e -nu -wo -kē ॥va 'ö 'wo dho -an -zon -dewo 'yēnng 'ö ॥wee -yi 'kpong 'dhiō bhē -a ga -nu -dho 'kuē- -sü 'ka 'dhee, -an me -nu 'wo dho dha -an songdhō bhē, -an kpō -yō 'tee 'kpaan;

²⁸ bhii Dēme -dho ö -de -wo kē ö 'ple 'ka 'zodhō 'kpongtaa zō.

²⁹ 'Ö tōo Ezai -yō 'wun -bleε 'dhiō ॥zian' 'ö- pō: 'Ö ॥ya kē Dēme 'piigbeezé yaa kwa ॥sui- -ta -nu 'bhaa 'to -bezē kō kwa -dho kē ॥ne Sodōmē 'dhō 'iin kō kwa -dho bħo Gomōo -dhe -bha -bezē.

'Wuntaɔsē 'ö Izlaelō -me -wa ma

³⁰ Pē me 'ö to zlōo 'kwa dho -mōa pō -sü -bha 'ö tōo: Me 'ö 'waa Zuifō 'ka 'ö waa kē -a ॥mee' ॥dhia -be 'ta 'sü -kō kpengdhō 'ka bhē, ॥wa kē kpengdhō -Zlan wō 'dhiō -an -bha -zo -yō -a -bha -sü -wun 'gū;

31 'kεε kö Izlaelö -mε -nu 'ö tɔng 'ö dho -an kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö 'wo -kë -a ɬmεε' ɬdhia bhë, wo 'dhö, tɔng 'dhö, -an 'kun -pë gbε yaa kë -dhö gbo.

32 Kë- wo 'dhö bhë, 'ö tɔc waa kë -a ɬmεε' ɬdhia, kö wo 'yi -yö 'kan -Zlan -dhë wo -bha -zo -yö -a -bha -sü -wun 'gü. Pë 'ö -kë -an -zo 'piö -bezë 'ö tɔc wo këpë -nu. Kë- wo 'dhö bhë, pë 'wo yö -a -bha bhë 'ö tɔc -guö kpö 'ö mε -gεn 'dhö -zuö -na -a -bha, 'wo -püö -na bhë.

33 -A -de, -guö kpö 'ö bhë, 'wun -yö -gban -a -bha -Zlan -bha 'séedhε 'gü ɬne: -Ka -dhe -ga! -Guö kpö 'ö mε -gεn ɬya -zuö -a -bha 'wo -püö -na bhë, a -do -ya -na Siɔn -pö 'gü; -guö kpö 'ö bhë -a mε -püö -dhe 'yaa ɬgbiiñ; 'kεε mε 'ö ɬya ö -zo yö -a -bha, yö 'ka 'dho to ö -kɔ 'kpaan 'ka.

10

1 N dhegluzë -nu, pë 'ö n -dhë -së giagia, 'a- -dhe -na -Zlan -gɔ Zuifö -nu -bha 'ka 'ö tɔc kö -wo dha.

2 Ma gia-, -a mε 'kö bhë a -mɔa 'a- pö; 'ö tɔc -wo 'siözë -Zlan -bha 'wun -nu 'gü. Kë- wo 'ö -an -bha -kë 'siözë -sü 'ö bhë 'ö 'wundɔdhe 'ö -gban -Zlan -bha bhë, 'yaa -mɔ 'kuë -sü -zë 'ka -an -gɔ bhë yö -mü.

3 -Zlan -bha mε -kë kpengdhö -kɔ bhë waa- dɔ; 'wo wo -de -gɔ 'slë ɬmεε kö -waan wo -de kë kpengdhö yö ɬga 'ö 'wo dhoë zlöö 'ö -Zlan -bha mε -kë kpengdhö -kɔ gia- ('ö bɔ Klito -ta) bhë 'ö ɬwa wo -ta yö -a -bha bhë.

4 'Ö tɔc Klito 'ö tɔc Moizö -bha tɔng -gɔ, mε -nu 'ö 'wo wo -zo yö -Zlan -bha -an -bha -kë kpengdhö -sü 'gü.

*Dhasü -yö me 'oo me 'ö kwa Dëme -wun -dhë
'wun gia- -a -bha 'ka*

⁵ -A -wun 'gü, 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü
'ö bɔ tɔng -ta -a -bha bhë, Moizö -yö 'wun -gban
-a -bha 'ö- ɔbeεn -Zlan -bha 'sëedhë 'gü ɔne: *Më
'ö 'dhoë- tɔng -nu 'wo ɔne -an kun -an 'kun -kɔ 'ka,
-yö -dho -këdhösü yö.*

⁶ 'Këe -kë kpengdhö -sü 'ö -gban -zo -yö -Zlan
-bha -sü -bha bhë -a -zian do 'bhaa ɔga ɔne:
'Waa- pö wo -de ɔzuö' 'piö ɔne: *Dö 'pö dho -da
dhang- 'gü kö -yaan ɔyɔ' Klito 'ka ε?*

⁷ 'Iin 'waa- pö 'pö: *Dö -dho -mɔa kö -yö 'dho
game -nu ɔplöö kö -yö nu Klito 'ka 'kpongtaa ɔεε
?*

⁸ 'Ö ɔya kë 'dhö kö -wa -pö ɔdhë 'sa? -Wa -pö:
-Zlan -wo -yö ü 'sɔɔ, -yö ü dhiö, -yö ü ɔzuö' 'gü,
bhii -wo 'ö go -zo yö -sü 'gü bhë ɔne 'yi- ɔbleε'
-na bhë.

⁹ ɔYa kë ɔne 'bha- bho ü 'dhii, ɔya -da me -nu
'toodhö ɔne 'ü- pö Yesu ɔne 'ö tɔɔ kwa Dëme 'iin
'ö 'bha- -wun -dhë 'wun gia- ɔne -Zlan -ya -bho
ga 'gü, ü -dho dha.

¹⁰ Bhii ɔwa 'wun -dhë 'wun gia- wo ɔzuö' 'gü 'ö
'wo -kë kpengdhö; ɔwa wo 'dhi bho 'wun -ta ɔne
-wo Yesu -wun -dhë 'wun gia- 'ö 'wo dha -sü yö
ɔne -kɔ 'ö ɔbeεn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhë
'gü -a 'dhö ɔne:

¹¹ *Më 'ö ɔya ö -zo yö -a -bha, yaa 'to -kɔ 'kpaan
'ka.*

¹² ɔYa kë 'dhö zlöö, kö -naa gbe 'yaa me 'ö Zuifö
'ka waa- me 'ö 'yaa Zuifö 'ka -an ziën gbɔ; 'ö bhii
kö -an Dëme ɔya kë do; yö 'ö bhë ɔne 'ö ö -bha
ɔbhɔɔpë -nu nu me -nu 'wo- ɔmee' -na -an -dhë,

13 ɬnε -kɔ 'ö ɬbεεn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü bhë -a 'dhö ɬnε: *Bhii me 'oo me 'ö 'dhoë- Dëme ɬdhɔɔ kë, (-yö -dho nu -a -wo -bha,) 'ö- dha.*

14 'Yö ɬdhε 'kwa- -ga -së 'ka bhë, -wo -dho -a ɬdhɔɔ kë -kɔklë kö waa- -wun -dhe 'wun gia- -ε? 'Wun 'ö -gban -a -bha, me 'ö waa- ɬbleε' -wo ma do, -wo -dho -a -wun -dhe 'wun gia- -kɔklë ɬε? -Wo -dho -a -wo ma -kɔklë kö -a -wo pö -me -nu 'waa 'dhö ee?

15 'Iin -Zlan -wo ɬbleε' -me -nu -wo -dho kë -dhö -kɔklë kö waa -an bɔ ɬεε? -A -de -yö ɬbεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü ɬnε: *Mε 'ö 'wo ɬzuöyagluu -wun ɬbleε' -na 'ö 'wo 'wuntaɔsë ɬbleε' -na ɬnε, -an -da plöö -sü -kpe ɬga ɬnε!*

16 'Kεε kë- wo 'dhö 'pö bhë yaa kë ɬnε -dhe 'wo- ma bhë, me 'ple -wo wo -gɔ -dho -a -dhë sia-. Ezai -ya -to 'dhiö 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- pö: Ü -wo -nu 'yi- ɬbleε bhë, dö -nu 'pö 'wo- -wun -dhe 'wun gia- -εε, n Dëme?

17 Bhii kë- wo bhë -zo yö -sü -yö -go 'wun 'ö me -ya ma -a 'gü, 'ö 'wun 'ö me -ya ma yö -de 'pö 'ö go Klito -wo 'gü.

18 ɬYa kë 'dhö kö ɬdhεε' 'ö dho kë n -gɔ mü 'ö tɔɔ: Kö kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -a ma 'pö waa- wo bhë ee? 'Kεε ɬii-; -wa -wun -ma 'ö bhii -Zlan -bha 'sëëdhe ɬbεεn' -yan -ya -pö: -An -wo -yö -da 'kpongtaame -nu 'saadħö 'toodħö, 'ö -an ɬbleε' -wun -nu -wo -lo 'segɔgüdhe -nu 'wo 'ma ɬgbiiñ -an 'gü -dhe -nu -bha, 'kpongtaa -an -ta.

19 A ɬtun ɬdhεε' kpo ɬnε: Kö kë- wo bhë ɬnε 'wun bhë -a ma 'pö Izlaelö -me -nu waa- wo bhë ee? 'Kεε 'sëëdhe ɬbεεn' -yan 'gü Moizö -ya -ye

'zü -kë 'ö- pö -Zlan -ya -pö: A -dhoë kë 'ö 'ka -kë
 █druεizë 'segɔ me 'ö 'yaa 'segɔ gia- 'ka -a 'ka 'ö 'a
 bɔ 'segɔ 'ö 'yaa 'wun dɔ -a 'gü 'a 'wun -së -kë -an
 -dhë 'ö yö ka -naa -bha.

²⁰ █Dhεε' do 'ö bhë Ezai -ya -daa 'dhiözë -kë 'pö
 'ö- pö 'sëedhë █beεen' -yan 'gü █nε: -Zlan -ya -pö:
 Mε -nu 'ö waa kë n █mεε' █dhia bhë, -wo n -yö; 'ö
 'a n -de -zɔn me -nu 'ö waa pë gbe -dhë n -gɔ bhë
 -an -dhë.

²¹ 'Yö █dhë 'ö yö Izlaelö -wun -bha 'ö- pö: -Zlan
 -ya -pö: 'Töng 'saadhö 'ka, a n -kɔ -po 'se do 'gü
 -me -nu -gɔ; 'keε -an █gɔü' -bha -kë 'gbee- -sü 'gü,
 -wo -dho wo █taa 'ka █zian'.

11

-Zlan yaa ö -kɔ bho Izlaelö 'gü

¹ 'Wun bhë █ya kë 'dhö, kō -Zlan -kɔ 'pö- bho ö
 -bha 'segɔ 'gü bhë █ee? 'Kεε 'ma -dhe -ga -a 'gü,
 -abi! Ma gia- 'a █nε, Izlaelö mi -mü n 'ka; 'ö 'a
 Ablaamö █suu'- -ta -në 'ka. A -go Benzame -gɔ
 'gunng 'gü.

² 'Segɔ 'ö -Zlan █yaa- pö 'saadhö 'dhiö █zian'
 █nε ö -bha -mü bhë, yaa 'dho ö -kɔ bho -a 'gü.
 -Ka dɔ 'dhe! 'Sëedhë █beεen' -yan -dhe 'bhaa 'gü,
 -Zlan -wodhiölome Eli -yö -kë Izlaelö -me -nu -ta
 -zɔn █dhia -Zlan -dhë.

³ 'Yö- pö: N Dëme, █wa ü -wodhiölome -nu zë,
 █wa ü -bha slabhodhe -nu 'güö. 'Yö 'ma 'to do
 'kpaan, 'keε -wa █mεε' -na kö -waan n zë 'pö.

⁴ 'Yö -Zlan -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: 'Ma me -lü
 -vuu 'slaple 'bhaa -ya -de -ta n -ma 'ka 'kpa 'pë-;
 me 'wo bhë waa -lo wo kpɔn 'gü -zlan 'wo- -dhë
 Baalö bhë -a 'dhiö.

5 -Kö do bhë -a 'ka, dɔ -de 'kwa- wo ɬdɛɛ ɬnɛ, mɛ 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü 'ö ɬya -an 'sü ɬya -an -ya -de -ta.

6 -An -ya 'ö -wo -de -ta bhë, -yö -go -a 'gü -a -bha 'glu -kë -së -sü -wun 'gü; yaa 'sü -an këwun -nu -bha. 'Ö bhii 'yaa 'dhö -bezë kö -Zlan -bha 'glusë bhë 'wun -ya 'gü.

7 Kö kwa -dhoë pö ɬdhë 'pö bhë? Kö kë 'püë -wo ɬnɛ, pë 'ö Izlaelö -mɛ -nu -wo -kë -a ɬmæɛ' ɬdhia bhë, -a yö 'pö waa- wo bhë ee, 'iin ɬdhë? Kë- wo bhë, mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an sü 'ö -an -ya -de -ta ö -bha 'ka bhë ɬnɛ wo 'sloo 'wo- yö. Mɛ -nu 'wo to 'saadhö, -an -kɔ 'yaa -mɔ -a ma -sü -bha

8 ɬnɛ -kɔ 'ö ɬbeɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhɛ 'gü bhë -a 'dhö ɬnɛ: -Zlan ɬya -an -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ple yö yaan; bhii ɬwa pë -nu -ga, 'waa -dhe yö -a 'gü 'iin ɬwa 'wun -nu ma, 'yaa 'to -an 'toodhö; 'ö- 'ka 'dhö dɔ 'kwa- wo ɬdɛɛ ɬnɛ -a 'gü.

9 'Yö Davidö -ya pö 'pö: -An -de -bha 'wlaan-këdhe -nu -wo -kë -an 'kundhe 'ka, -yö -kë -an -gɔ 'sɔ 'ka -wo -püö -a 'gü; -an 'klo -yö bhɔ;

10 -an 'yënnng -yö trö kö ɬkun 'ö 'wo -dhe yö. -Bhö -a kë kö -wo 'to -kplawo ɬnɛ mɛ- -kë ɬnuadhe 'gü.

11 'Yö ɬya kë 'dhö kö Zuifö -nu 'wo bhë -an -gen ɬya -zuö 'wun -nu 'gü, ɬwa -püö, kö -püö 'ple 'wo -wo bhë ɬee? -Yö n 'gü ɬnɛ -abi! 'Kee kë- wo 'dhö bhë, -an -bha këwun yaa bhë -a -wun 'gü yö ɬga 'ö 'segɔ mɛ -nu 'ö 'wo to 'ö ɬwa dhasü yö bhë. -Yö kë 'dhö kö Zuifö -nu -waan kë ɬdruɛizɛ bhë.

12 'Ö ɬya kë ɬne Zuifö -nu -bha -kun -a 'ka -sü ɬya kë 'segümë -nu 'wo to -an -bɔ -a -ta -pë 'ka kö -waan 'wun -së yö, ka gia- -ka -dhë -ga mü 'dhë! -Yö -dho kë ɬdhë mü kö wo 'wo bhë, -wo kë dhame 'ka, 'ö tɔɔ -a 'piö -pë 'ö dho kë bhë -yö -dho kë -së 'gblüünzë.

Dhasü 'ö me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'ö -an -bha 'ka

13 Mε 'kaa Zuifö 'ka, -ka ka 'to 'to! 'Ma ɬdhië' ka 'piö. N -ma -kë Yesu Klito -bha bɔmë 'ka -sü 'ö me 'kaa Zuifö 'ka 'a- 'ka ka ziën bhë, -yö n ɬzuö' 'glu -dhi.

14 -Yö n ɬzuö' 'piö ɬne -a -kë 'dhö -sü 'ka, -yö -dho ye n -segümë -nu 'bhaa -nu -bha kö -waan kë ɬdrueizë. ɬYa kë 'dhö, -wo -dho wo ɬzuö' ɬdhië-, 'ö- me 'bhaa -nu -wo dha.

15 'Ö tɔɔ ɬdhë 'ö 'wo -kan -Zlan -bha 'ö ö -kɔ bho -an 'gü 'töng kpö 'bhle -bha, ɬne 'ö 'kpongtaame 'wo to, 'wo -dhi -Zlan 'ka. Pë 'ö- kë -kɔ 'dhö bhë, ka gia- 'ka -dhë -ga -a 'gü, yi 'ö -Zlan dho ö -kɔ kpɔa -an -gɔ bhë, -a ɬtei' ka 'dho kë ɬne game -nu -bha -go ga 'gü -sü 'dhö aa?

16 'Wun ɬzuan' do ɬga ɬne: ɬYa kë ɬne ɬbluu' -'wo dho -a nu -Zlan -dhë, ɬwaa- 'klu 'sü -a -ta ɬwaa- nu -a -dhë, kö -a -to 'dhö -sü -bha -kë -a -bha 'ka -sü bhë yaa kë me 'plɛ 'yaan aa! 'In ɬwa 'lü yun 'sü ɬwaa- -zɔn -Zlan -dhë, kö -më 'ö to zlöö kö 'lü 'ö bhë -a -kɔ -nu -waan 'kun -kë -Zlan -bha 'ka ɬsüe' εε!

17 Izlaelö -me -nu 'ö 'ka -an -ga -na bhë, -wo ɬne olivie -lü 'wo- ta 'ö- -kɔ -nu bhë 'ö ɬwa -an 'kan -a 'dhö; 'yö bhi 'ö 'bhaa Zuifö 'ka, 'ü ɬne 'blü olivie -lü -kɔ 'ö 'wo- sü 'ö 'wo- yö -a pin ɬtaa -a

'dhö (Ønε -kɔ 'ö pë ta -kɔ -zɔn -mɛ -nu 'dhoë- kë -na -a 'ka 'manglo -lü -nu 'ka bhë -a 'dhö). 'Yö Ødhë 'wo ü -ya mü bhë, pë -nu 'ö olivie -lü bhë 'wo- 'gü bhë, Øwa kë ü -bha 'ka zlöö.

18 -A -wun 'gü ü Ødua' 'yaa -mü kö olivie -lü 'ö bhë -a -kɔ -nu 'wo -an 'kan bhë ü -an bho yunng. 'Ö bhii (-a -kɔ -nu 'wo -an -kan bhë) waa kë -dhö kö -waan -an 'kan 'üen- -ya -an pin Øtaa, ü -dhoë kë Ødhë -bezë 'ö 'ü ü -de 'sü -na Øva Ønε. 'Kεε -yö kë ü 'yaan Ønε 'lü bhë -a yun -nu Ønε 'wo ü bun 'ü Øyaa' bhë; bhi kun 'ü- yun -nu bun.

19 Ü -dho -mɔa 'ü- pö: «-Wa -kɔ -nu -kan kö 'aan- -ya -an pin Øtaa.»

20 -Yö 'wun gia- 'ka. -Dhe 'ö -kë -an -bha -yadhe 'ka -bezë bhë, 'go 'wo- wo -a -bha bhë 'ö tɔɔ Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -sü yaa kë -an -go. Ü -ya mü -kɔ Øga 'ö bhë, bhii bhi -zë ü -we Yesu Klito -wun -bha. 'Kεε -bhö ü -de 'kun -de -sü Øva -go. -A kë -së.

21 'Ö tɔɔ Zuifö 'ö -an pin gia- 'dhö -mü bhë, Ødhë 'wo -an bho -na mü bhë kö -yö kë ü 'yaan Ønε 'bhaa pë gbe 'ka mü.

22 Bhi gia-, -bhö -dhe -ga bhë 'sa. -Zlan 'ö bhë -a -bha 'glu -kë -së -kɔ waa- -a -bha -kë kpengdhö -kɔ Øga 'ö bhë. -Yö 'dhiö-, mɛ -nu 'ö 'waa- Øbhlë -ya -an 'ka 'kεε bhi -zë -yö 'lëélë ü 'ka. Kö -dhe 'ü -bha -a -bha 'glusë 'gü bhë, ü -zo kë ü -de 'piö 'yaa 'pö ü -dho go mü Ønε 'lü -kɔ 'wo- -kan -a 'dhö.

23 'Ö Øya kë Ønε Zuifö -nu Øwa 'go wo -bha Øgöü' 'gbee- 'gü, -wo -dho -an -ya -an -yadhe 'wo -kë -a -bha 'dhiö bhë -a -bha. 'Ö tɔɔ -Zlan -kɔ -mɔa kö -yö -an -ya wo -yadhe -blεezë bhë -a -bha Ønε

'lü -kɔ 'dhö 'zü.

²⁴ 'Wun -nu bhë -a mε 'ö -dhö, -kwaa 'piö -ga -së 'ka. Bhi 'ö 'bhaa Zuifö 'ka bhë, ü -kë ɬne 'blü olivie -lü -de -kɔ gia- 'dhö. 'Yö 'wo ü -kan 'wo ü -ya olivie -lü 'wo- ta wo -de ɬkwaa' bhë -a -bha -a 'dhö, 'keε kö ü -bha -kë 'kpongtaa -sü 'ka, ü -bha -ya -dhe gia- 'yaa kë 'dhö. 'Ö Zuifö -nu 'dhö olivie -lü 'wo- ta bhë -a -de -kɔ -nu 'ka. ɬYa kë 'dhö kö -an -yö -an pin ɬtaa -sü 'yaa 'gbee-.

Dhasü -kaanta 'ö dho kë Izlaelö -mε -nu -bha 'ka

²⁵ Dhegluzë -nu, 'wun do 'a- 'piö kö 'a -dhe 'po -a -ta ka -dhë, -yö kë 'dhö kö ɬkun 'ö 'ka dho ka -de sü ɬva 'ö tɔɔ: Izlaelö -mε -nu -kɔ 'pian do 'to -ya ta; 'waa -mɔa kö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka -wa ma. 'Keε -yö kë ka 'yaan ɬne -a 'piö 'ka 'dho kë ɬgbiiñ gbo, -yaan 'dho -yaan yöë mε -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo dho kë dhame 'ka, -an 'dhiö -mɔ 'kuë -yi -bha.

²⁶ Izlaelö -mε -nu -todhösü dha -kɔ 'wo dho dhaa 'ö ɬbeen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö tɔɔ: -Zlan -ya -pö: *Medhamε -dho go Siɔn 'gü*, yö dho 'wun yaa ɬsuum' - 'saadhö bho Zakɔbö ɬsuum' - -ta -nu -bha.

²⁷ 'Ö ɬya kë ɬne 'ma -an -bha ɬsɔɔn yaa bho -an -bha kö -dhi 'kuë- 'ö dho kë yi -nu yi ziëñ bhë, kö ɬya yö 'sei ɬne bhe.

²⁸ -Kwa -dhe -ga 'dhe! ɬDhe 'ö Zuifö -nu -wo -kɔ 'wuntaɔsë ('ö -gban Yesu Klito -bha -a) 'ka bhë, yö kun 'ö 'wo -kë zlöö -Zlan yaagümε 'ka bhë ɬa! 'Keε kë- wo 'dhö bhë 'wun bhë -yö -kë zlöö ka -bha 'wun -së 'ka. 'Keε ɬya kë -a mε 'ö -gban mε

-nu 'ö -Zlan -yö -an -ya -de -ta -a -wun 'ka, wo ɬnε
'ö -Zlan -ya -dhɔ̄ -kë -an 'bhɛma -nu 'ka.

²⁹ 'Ö tɔ̄o mε 'ö -Zlan ɬya ö -kɔ̄ 'yε -a -bha, 'ö ɬyaa- ɬdhɔ̄o kë kö -yaan kë -a -bha 'ka, 'ö ɬya pë 'tɔ̄ 'go -a -dhë, 'iin ɬya pë -nu nu -a -dhë, 'yaa ö -wo bho -a -gɔ̄ 'zü pin ɬtaa.

³⁰ Kë- wo 'kpa bhë, ka -Zlan -wo -lö 'gü; 'keεzlöö ɬnε 'ka -da -Zlan -bha mε 'yena 'gü 'ö bhii Zuifö -nu ('wo kë -a 'gü bhë) -wa -wo -lö 'gü.

³¹ 'Yö ɬdhɛ 'wo -Zlan -wo -lö 'gü 'dhö ɬnε 'ö 'ka -da -Zlan -bha mε 'yena yö -sü 'gü; 'keε -yö kë 'dhö kö wo -de 'pö -an 'yena -yö wo -sü bhë -waan -a dɔ̄.

³² 'Wun -nu bhë -wo -kë 'dhö bhii -Zlan -yö -we -a -bha kö mε 'ple -wo kë -a ɬbhlë -siö -mε 'ka -yö kë 'dhö kö -yaan -a -zɔ̄n mε 'ple -dhë ɬnε 'ö mε -nu 'yena -yö.

³³ -Zlan -bha ɬbhɔ̄pë -nu bhë, -wo 'gblüünzë ɬdhɛε! -A ɬga 'ka- wo -na bhë, -a -bha 'kpaak-padhɛ waa- -bha 'wundödhe bhë -an 'piö ɬyö ɬgbiin 'dhɛ! Dö dho -mɔ̄a kö -yaan pö pë mε ɬnε -Zlan -ya -kë ɬnëdhö ɬe? Dö 'ö dho -mɔ̄a kö -Zlan -bha 'wun -nu 'ö -yö -na 'ko 'dhiö bhë -yö -dhɛ yö -an 'gü ii?

³⁴ -A -wun 'gü, -yö ɬbɛεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhɛ 'gü ɬnε: Dö 'ö -Zlan ɬzuö' 'piö -wun dɔ̄ εε? Dö dho -mɔ̄a kö -yö kë -Zlan -zlakpaɔ̄mε 'ka εε?

³⁵ Dö 'ö ɬya dɔ̄ 'dhiö do ɬya pë -nu nu -Zlan -dhë kö -a -yε 'zü -wun -yaan kë -a -bha -εε?

³⁶ 'Ö bhii pë 'ple -yö -go -a kwεε; yö ɬnε 'ö pë 'ple -da, 'ö pë 'ple 'dhoë- -bha 'ka; kö -Zlan 'tɔ̄ -yö bhɔ̄ ɬtoëpö 'ka! Amen.

12

-Tosiadhe -dëü 'wo- -kë -Zlan -bha 'ka

¹ N dhegluzë -nu, ॥dhe -kë ॥ne -Zlan -bha më 'yena yö -sü bhë 'ka -da -a 'gü bhë, a- -dhe ka -go kö 'ka ka -de -ya -de -ta -Zlan -bha 'ka ka -bha -tosiadhe kë -sü 'ka -a -zo 'kun -wun 'ka. Sla- 'ö 'ka dho -a bho zlöö bhë 'ö bhë. -A -kë 'dhö -sü ॥ne 'ö tco -a -dhö kë -sü giagia 'ö 'ka dhoë- wo.

² Kö ॥kun 'ö 'ka ka -de to 'kpongtaapë -nu 'wo zö -an 'piö; 'keε -ka ka ॥kwaa'- ka -de -zü -Zlan kwεε kö -yaan ka ॥dhië' -kwaa ka -bha 'wundödhe 'gü ॥zian' ö 'plë 'ka. -Kö bhë ॥ne 'ö ॥ya kaa 'ö 'ka dho -Zlan -zo 'kun -wun dɔa, 'ö bhii ka -dho pë 'ö -së 'ö- -wun -ya -zo kun 'ö 'wun ॥zaa' -sü 'yaa- -bha -a dɔ.

³ Mεa-, -ka ka 'to kë n -ma, n -ma -kë ka ॥daan' -më 'ka -sü 'ka -Zlan -bha 'glusë 'gü; a- -pö ka 'saadhö ka -dhë: Kö ॥kun 'ö -zotadhe -nu -wo -kë ka 'gü ॥ne ka 'gianzë 'wun 'bhaa 'gü; 'keε 'ka 'wun -nu dan 'kuë ka ॥zuö' 'gü, -yö kë -zo yö -sü 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë bhë -a -naa 'gü.

⁴ -Ka -dhe -ga 'dhe! Kwa medhe bun 'gü, kwa dɔ -nu -wo kwa -bha ॥va; 'ö- më 'ö -dhö, 'ö- këyuö 'dhö -dhö -de -ta.

⁵ -Kö do bhë 'ö- 'ka kwa 'ka; kwa ॥plëëzë; 'keε kwa -dho 'kuë- -sü -yö do kwa -bha -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü, 'ö 'kwa- 'ka 'dhö ॥ne bun do dɔ ॥plëëzë -nu 'dhö.

⁶ Mε 'ö 'kwa bhë 'saadhö, më 'ö -dhö, gbaö 'ö -Zlan -ya -kë -a -dhë 'kpaan 'ka, -yö -dhö, 'ö 'kwa dho yuö kaa. 'Ö ॥ya kë ॥ne -Zlan -ya gbaö kë ü -dhë kö 'üen- -Zlan -wo 'dhiö -lo, kö -bhöë kë ॥ne

-kɔ 'ö ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.

⁷ Mε 'ö -Zlan ॥ya gbaɔ kë -a -dhë kö -yaan pë -nu kë mε -nu -dhë, kö -ya kë. Mε 'ö dho mε ॥daan'-, kö -ya kë.

⁸ Mε 'ö -Zlan ॥ya gbaɔ kë -a -dhë kö -yaan mε -nu 'wo to -an ॥faan' 'më, kö -a ॥dua' -mü -ya kë. Kö mε 'ö- -bha -kë pë -nu -nu mε -nu -dhë -sü 'ka, -ya kë 'kpaan 'ka ö ॥zuöga 'ple 'ka; kö mε 'ö- -bha -kë 'dhiö -sü mε 'ka -sü 'ka -ya -kë 'slë 'ka. Kö mε 'ö- -bha -kë -nu 'yenamε -nu -dhë -sü 'ka, -yö ö -bha kë ॥zuögludhi 'ka.

⁹ -Dhɔ 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a ॥dua' -mü kö -yö kë ॥zuö' 'puu 'ka. -Ka 'kan 'wun yaa -bha, 'ka -klu ॥zian' 'wun -së -bha.

¹⁰ -Ka ka 'ko -nu -dhɔ kë ॥ne -kɔ 'ö dhegluzë -nu 'dhoë- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö, 'iin kö 'ka kë 'siözë ka 'ko -nu ॥bhlë -ya -sü 'gü.

¹¹ -Ka pë -nu kë -zei -zeidhö; kö ॥kun 'ö 'ka -kë 'fiasü. -Ka yuö kë kwa Dëme -dhë ka ॥zuöga 'ple 'ka!

¹² Ka ॥zuö' 'glu -yö dhi pë 'ö ka 'yan 'dhoë- -gɔ bhë -a -wun 'gü. Ka ॥zuö' -yö kë -saa, ka -bha -bɔ 'wun 'gbee- -nu 'gü -sü 'gü. -Ka kë ॥naazë ॥bhæa' -sü 'gü!

¹³ -Ka nu ka dhegluzë -nu 'ö pë -wun -ya yö -an -bha -an -dhë, kö mε -nu 'wo nu -na ka plöö 'ma bhë, 'ka -an -nia 'kun -së!

¹⁴ -Kaa -dhe -Zlan -gɔ kö -yö 'dhuë- 'kpo mε -nu 'ö 'wo 'wun wɔ -na ka -ta bhë -an -bha; kö ॥kun 'ö 'ka- pö -yö 'dhangga -ya -an 'ka.

¹⁵ Mε -nu 'ö 'wo -kpe 'gü, ka -nu ka ॥zuögludhi kë 'ko ॥bhaa! Mε -nu 'ö -an ॥zuö' 'dhö -kaan 'kuë

-sü 'ka, -ka -an ɬzuö' ɬdhuë'.

¹⁶ Mε -nu 'ö ka -nu 'ka ka 'kuëdhö bhë, ka -nu -ka dhi ka 'kuëë; kö ɬkun 'ö 'ka ka -de sü ɬva, 'keε -ka kpa mε -nu 'waa wo -de 'sü ɬva -an -bha! Kö ɬkun 'ö 'ka ka -de sü mε 'kpaakpa -nu 'ka!

¹⁷ Kö ɬkun 'ö 'ka 'wun yaa 'pë bho mε -gɔ 'wun yaa 'ka; -kaa këdhë ɬmεε'- ɬzian' kö 'kaan- 'wun -së kë mε 'ple wö 'dhiö.

¹⁸ -Ka ka 'gü dɔ 'gbee- kö ɬzuöyagliuu -bha -kë kaa- mε -nu ka ziën -sü bhë, -yö 'go ka 'gü.

¹⁹ N dhegluzë -nu, kö ɬkun 'ka ka -de -wun -ta -ko zë; 'keε -kaa 'to -Zlan -gɔ -a -bha -naazuëdhe -ya kë, 'ö tɔɔ -yö ɬbeεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü ɬne: *Kwa Dëme -ya -pö: Ma ɬne 'a dho ü -ta -ko zë, 'ö pë 'wo- -kë bhë, 'a dho -a 'pë bho -an -gɔ.*

²⁰ 'Yö- pö 'zü: ɬYa kë ɬne ü yaagüme ɬya -ya din 'ka, -bhö -bhöpë nu -a -dhë -ya -bhö; 'yi mü -dhɔ ɬyaa- 'kun, 'yi nu -a -dhë -yö -fö bho ö -bha. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -a ɬtei' -yö -kë ɬne ɬdhë ü 'siö ɬduu -da -a -bha 'kuëdhö -a tuö -a 'dhö. ('Ö bhii pë 'ö- -kë ü 'ka bhë, -a lë- -dhoë kë.)

²¹ Kö ɬkun 'ö 'ü ü ɬkwa- ü -de -zü 'ö 'wun yaa -yö so ü -ta. Ü -bha 'wun -së kë -sü 'gü, -bhö 'to 'wun yaa -ta -a 'gbee- 'ka.

13

'Wun -ma -wogbiinme -nu -ta -sü 'se 'gü

¹ Mε 'saadhö ɬdua' -mü kö -yö ö -gɔ ɬyɔɔ'- mε 'ö -wogbiindhë 'dhö -an -gɔ 'se 'gü -an -dhë 'ö tɔɔ -wogbiindhë mε 'kö -dhö, kö -Zlan ɬne 'ö- -ya. -An 'ple -wo -go -Zlan 'piö.

² ॥Ya kë 'dhö kö mε 'ö ॥ya ॥goügbeedhε kë -wogbiindhε 'ö 'sε 'gü -a -ta kö mε -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya 'sε ॥kɔɔn -sü 'ka bhë, ॥ya dɔ -an -gɔ 'yénng ॥nε bhë. Mε 'oo mε 'ö 'dhoë- dɔ mε -nu 'wo 'dhö bhë -an -gɔ 'yénng kö ॥ya -Zlan -bha za -lo ö -de tuö ॥nε bhë.

³ 'Ö tɔɔ 'dhiö -sü mε 'ka -mε -nu 'wo bhë, yaa kë ॥nε 'suö 'wo dhoë- wo -an -dhë 'kpaan 'ka yö kun. 'Kεε mε 'ö 'wo 'wunyaakëmε 'ka ॥nε, 'wo dho suö mε -nu 'wo bhë -an -dhë. 'Ö ॥ya kë ॥nε 'bhaa- 'piö kö 'ü suö -wogbiindhε -nu 'wo 'sε 'gü -an -dhë, kö -bhö 'wun -së kë kö ü -wun 'yi -yaan 'kan -an 'dhi.

⁴ 'Ö tɔɔ mε -nu 'wo -ya 'dhö bhë, -wo -ya -Zlan -bha yuö 'dhiö ü -bha 'wun -së 'gbloo 'piö. 'Ö ॥ya kë ॥nε 'bha 'wun yaa kë, kö -bhö 'suö -an -dhë. Bhii -ya 'wo- wo ka -gɔ 'dhiö 'ö 'wo 'wunyaakëmε -nu 'klo bhɔ -na 'ö 'ka -an -ga -na bhë, waa -ya 'kpaan. 'Ö tɔɔ -Zlan ॥nε 'ö -an -ya kö -a -bha -naazuëdhe -yaan nu mε -nu 'ö 'wo 'wun yaa kë -na bhë -an -ta.

⁵ -A -wun 'gü, -mε 'ö -dhö -a ॥dua' -mü kö -yö 'wun ma -wogbiindhε -nu 'wo 'sε 'gü -an -ta kö -Zlan -bha -naazuëdhe -yaan 'san -an 'ka 'iin kö ॥zuøyagluu -yaan kë -an -gɔ.

⁶ Pë 'ö- -wun 'gü 'ö 'ka 'nii- ॥sɔnng' bho -na 'ö bhë, 'ö tɔɔ mε -nu 'ö 'wo- -yuö 'piö bhë, -Zlan -bha yuö ॥nε 'wo- 'gü kö -waan -a kë -a kë -kɔ 'ka.

⁷ Mε -nu 'ö -an -bha 'pë 'dhö ka -bha, -kaa bho -an -dhë. Mε -nu 'ö 'ka dho 'nii- ॥sɔnng' bho -an -dhë, -kaa bho -an -dhë. Mε -nu 'ö 'wo ॥bhlëyamε 'ka, -kaa -an ॥bhlë -ya, 'iin mε -nu 'wo -sü ॥va -mε -nu 'ka, -kaa -an 'sü ॥va.

-Dhɔ -kë 'kuë -sü

⁸ Kö ɬkun 'ö me gbe -bha 'pë- -kë ka -bha -a 'ke yaa kë -dhɔ 'ö 'ka dhoë- kë ka 'ko -nu 'ka, -a 'pë 'ka. Mε 'ö ɬyaa- -dhɔ kë me -nu 'wo to -an 'ka, kö pë 'ö tɔng -ya pö bhë ɬyaa- ɬbhlë -ya.

⁹ 'Ö tɔc tɔng dɔ -wo -nu 'wo -kë kö ɬkun 'ü -ziö me gbe -bha dhe 'piö, 'iin 'ü ü ɬgɔn to 'ü -ziö ü 'bha dhe -bha gɔɔn- 'piö 'ka bhë, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë kö ɬkun 'ü me zë, kö ɬkun 'ü ɬkwaan, kö ɬkun ü -ya pë 'ö me gbe -gɔ -a -dhɔ 'ka bhë waa- -a me -nu 'wo to 'saadhö, -wo -mɔa -wo -an 'dho 'kou do tɔng dɔ -wo do 'ka, -wa pö: -Bhö ü -ya 'yee -dhɔ kë ɬne ü -de 'dhö.

¹⁰ Mε 'ö ɬyaa- -dhɔ kë me 'ka, kö 'wun yaa -kë me 'ka -mε 'yaa -mü. Mε ɬyaa- -dhɔ kë me 'ka, kö tɔng dɔ -wo ɬne 'ö- ɬbhlë -ya ö 'ple 'ka bhë.

-De -pë kë -sü 'ö -dhö Klito -bha nu -sü -wun 'gü

¹¹ ɬDhe 'ö -kë ɬne 'tɔng 'ö 'kwa dɔa ɬne, -yö ka 'yaan ɬne 'tɔng -kaanta -mü bhë, kö -a 'tɔng ɬya -lo kö me 'ö -dhö -yö 'go yiö, -yö -ya ö 'yaan. 'Ö tɔc 'tɔng 'ö 'kwa dɔa ɬne -a 'gü, dhasü ɬya yö kwa 'ka ɬklöö'. 'Yaa ɬne -kɔ 'ö- 'ka 'dhiö kö 'kwa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- bhë -a 'dhö.

¹² Gbeng ɬya 'dho ɬgbiiñ, -dhε 'po -sü ɬya yö ɬklöö'. Pë -nu 'kwa -kë -an 'gü kö kwaa kë pë dɔ ɬdhia ɬkun ɬne mε- -kë -dhetiidhε 'gü bhë, -kwa 'kan -an -bha; 'ö ɬdhε -kë ɬne kwa 'yan ɬya 'po ɬne pë 'wo- pö kwa -dhεpuudhε 'gü -a 'dhö bhë, kö 'kwa kë ɬne mε- -kë -dhεpuudhε 'gü 'ko zë -sü 'ka -Zlan -bha 'ko ɬzaa' -piö -nu 'ka.

¹³ Kwa 'ta -sü -kɔ -yö kë kpengdhö ɬne -kɔ 'ö- 'ka -dhε 'po -sü 'gü -a 'dhö. -Kwa kwa -de 'kun pë

-nu -kë -ziögjüsüzë -gɔ; -kwa 'kan -de -nu yo 'yi
 -dhë -sü -bha; -kwa kwa bo pë yaa kë -sü 'wo dho
 -a 'ka bhë -a 'ka 'dhiö bhë -a 'ka, -to pë yaa -nu
 din 'piö -sü -nu 'dhinaa -nu, ɬdruei -nu -an 'ka.

¹⁴ 'Kεε -këdhösü -dëü 'ö kwa Dëme Yesu Klito
 'gü bhë -kwaa kë kwa -bha ɬnɛ sɔ 'dhö. Kö ɬkun
 'kwa kwa ɬkwaa kwa -de -zü 'ö kwa me -dhe
 ɬdhɔɔbhaapë -nu yaya -wo sɔ kwa -ta.

14

Kö ɬkun 'kwa za dɔ kwa dheglume -bha

¹ Me 'ö 'tëëtë -zo yo -sü 'gü bhë, -ka 'we -a -wun
 -bha ka kpö 'gü -kpε 'ka! Kö ɬkun 'ka- -wun ɬbleɛs
 -a 'wun yo 'ko 'dhiö -kɔ -wun 'gü 'iin -a këpë -nu
 -wun 'gü.

² 'Ö tɔɔ me 'bhaa -yo -dho kë -dhö 'ö -mɔa 'ö pë
 'ple -bhö kö -a 'tian 'yaa 'dhö; 'kεε kö me 'ö 'tëëtë
 -zo yo -sü 'gü bhë, 'toodhe -nu ɬnɛ 'wo tɔɔ -a -bhö
 -pë.

³ ɬYa kë 'dhö kö me 'ö pë 'ple -bhö, -a ɬdua'
 'yaa -mü kö me 'ö 'yaa pë 'bhaa -nu -bhö bhë, -ya
 -wun yaa ɬbleɛs- 'iin -ya bho yunng; 'iin 'zü kö
 me 'ö 'yaa pë 'ple -bhö bhë, -a ɬdua' 'yaa -mü kö
 me 'ö pë 'ple -bhö -me 'ka bhë, -yo za dɔ -a -bha.
 'Ö tɔɔ me 'wo 'dhö bhë 'saadhö, -Zlan -yo ö -kɔ
 -kpɔ -an -gɔ ö 'piö.

⁴ Me -gwaa ɬple -zë 'wo bhë, -kwaa -an -zɔn
 yuö -kë me -dhë -me 'ka, 'kwa- -ga 'kwee-! Ü -bha
 -më -wun 'ö 'gü, 'ü za dɔ -an -bha -ɛɛ? -Yo yuö
 kë oo, -yo 'fia -sü oo, -a -gɔmɛ -ta -wun -mü. 'Kεε
 kë- wo bhë, -yo -dho yuö kë ö -gɔmɛ -dhë 'ö tɔɔ
 kwa Dëme -kɔ -mɔa kö -yo nu -a -dhë.

5 Mε 'bhaa -wa -pö -dhəkpəɔyi -nu -wo -dhö 'ö -an -wun 'dhö 'gbee- -an 'bhaa -nu -bha. 'Kee kö mε 'waa gbe -nu -wo -dhö 'pö 'ö 'wo- pö -na -dhəkpəɔyi -nu 'ple -wo dosen. Mε 'ö 'ka bhë 'saadhö -yö kë ka 'yaan ɬne -ko 'ö- 'ka ka ɬzuö' 'piö 'ö ka ɬzuö' 'dhö ɬwaannu ɬsüë' -a -wun 'gü bhë, -kaa kaa!

6 Mε 'ö -dhəkpəɔyi -nu 'bhaa -wun kë -na 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a 'bhaa -nu -ta bhë, -ya -kë 'dhö kwa Dëme ɬbhlë -ya -sü 'ka. Mε 'ö pë 'ple -bhö -mε 'ka bhë 'pö, -ya -kë 'dhö kwa Dëme ɬbhlë -ya -sü 'ka, 'ö bhii -yö -Zlan zuö -pö ö -bha -bhöpë bhë -a -wun 'gü. 'Yö mε 'ö 'yaa pë 'ple -bhö, yö -de 'pö, -ya -kë 'dhö kwa Dëme ɬbhlë -ya -sü 'ka; ɬya kë 'dhö, -yö -Zlan zuö -pö 'pö.

7 'Ö tɔɔ ziö 'kwa- wo -na 'saadhö bhë, mε gbe 'yaa -tosiadhe kë ö -de -bha 'ka 'iin mε gbe 'yaa ga ö -de -bha 'ka. ɬYa kë ɬne kwa -dhö, kö kwa -dhö kwa Dëme -bha 'ka;

8 'ö ɬya kë ɬne 'kwa ga, kö kwa -ga kwa Dëme -bha ga 'ka. 'Kö -kë ɬne kwa -tosiadhe -kë oo, kwa -ga oo, kwa 'saadhö kwa kwa Dëme -bha 'ka.

9 'Ö tɔɔ Klito -yö -ga, 'ö go ga 'gü kö -yaan kë mε -nu 'wo 'bhee- waa- mε -nu 'wo ga 'gü -an -bha Dëme 'ka.

10 'Kee bhi -zë, ü dɔ ɬdhë 'ü za dɔ ü dheglu -bha -εε? 'Ö bhi -de 'pö 'dhee, ü ü dheglu -san -zë -koklë ɬε? -Yö kë ka 'yaan ɬne kwa 'ple kwa -dho -wo -Zlan 'dhiö kö -yaan kwa -bha za 'kan,

11 bhi pë 'ö ɬbəen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü -ya -pö: *Dëme -ya -pö: A 'bhee-, a -dhö. Mε 'oo mε 'ö -dhö, -yö -dho yö ö kpɔn 'gü n 'dhiö, 'ö mε 'ö -dhö, 'ö ma -Zlan n -ma -kë 'piigbeezë -sü*

bhë, 'ö dhoë- bho ö 'dhi ɬne 'wun gia- -mü.

12 -Kɔ bhë ɬne 'ö me 'ö -dhö 'ö dho ö -de -wun ɬbleε'- -a 'ka -Zlan wö 'dhiö.

'Wun 'ö -gban -kɔ dɔ dhegluzë -nu 'wo ɬtun zlöö ɬkun -an -gban -gɔ -sü -bha

13 ɬYa kë 'dhö kö -kwa kwa bo za -dɔ kwa 'ko -nu -bha -sü 'ka. Pë 'ka dhoë- -ya ka ɬzuö' 'gü ɬzian' 'ö tɔɔ: Pë me 'kö dho kë n dheglu -gɛn -zuö -a -bha -pë 'ka, 'iin -a -püö -gɛn 'ka, n 'ka 'dhoë-kë.

14 N -ma -kë -klu kwa Dëme Yesu -bha -sü 'ka, pë 'ö n ɬzuö' -bha 'a- dɔ 'kpakpadhö 'ö tɔɔ pë 'ö dho kë -dhö kö -yö kë -dhiizë, 'yaa 'dhö. 'Kee pë me 'ö mü 'ö tɔɔ ɬya kë ɬne me ɬyaa- -ya ö ɬzuö' 'piö ɬne pë ɬne -yö ya, kö ɬya kë ya 'gbönggböng -a -bha 'ka ɬne bhë.

15 ɬYa kë ɬne ü -bhöpë -nu -wun 'gü, ü dheglu ɬzuö' 'yaa ɬwaannu ɬsüé', kö 'ta -sü -kɔ 'ö -dhɔ 'gü bhë 'bhaa- -zian ta gbo ɬne bhë, 'yaa -së; bhii ü dheglu bhë, -a -wun ɬya kë 'gbee- 'ö tɔɔ Klito -yö ga -a -wun 'gü; kö ɬkun 'ü- -kë 'ö -da 'gü ɬsiö' -zian -ta ü -bhöpë -nu -wun 'gü.

16 Pë 'ö -së ka -bha 'ka kö ɬkun 'ö 'ka- -kë 'ö me -nu 'wo to 'wo- -kë ka -wun yaa ɬbleε -a -ta -gɛn 'ka.

17 'Ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhë -wun yaa yö -bhöpë -wun 'iin müpë -nu -wun -bha. -A -wun -yö -sü -kë kpengdhö -sü, ɬzuöyagluu waal ɬzuögludhi 'ö -Zuu 'slööslö -ya nu bhë -an -bha.

18 Me 'ö ɬya yuö kë Klito -dhë ɬne -kɔ bhë -a -dhö, -a -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhii, 'ö- -wun -yö me -nu -zo kun.

19 **¶**Ya kë 'dhö kö pë me 'ö 'kwa dhoë- **¶mεε'**- 'ö tco pë 'ö kwa -bha -wun 'dhoë- -bha 'ö dho -mœa kö -yaan **¶zuöyagluu** nu kwa -dhë 'iin kö -yö kwa 'saadhö kwa -zo -gban kwa -bha -zo yö -sü 'gü.

20 Kö **¶**kun 'ü -Zlan -bha yuö 'gü **¶**siö 'kpaan -bhöpë -wun 'gü. -Yö 'wun gia- 'ka **¶**nε -wo -mœa -wo pë 'ple -bhö. 'Kεε -yö ya kö -bhöpë 'ö 'dhö bhë, 'ka- -bhö 'kεε kö ka- **¶**tεi' -dɔ **¶**nε -yö -dho ka dheglu -püö **¶**sɔɔn yaa 'gü.

21 Pë 'ö -së 'ö tco kö **¶**kun 'ka -köpë -bhö, 'ka -drɔɔn 'yi mü, 'iin 'ka pë 'waa gbe -kë, kö pë -nu 'wo bhë, -wo pë 'wo -mœa -wo ka dheglu -püö -an 'ka.

22 **¶**Ya kë **¶**nε 'wun 'bhaa yö ü -bha pë me **¶**nε 'bhaa- kë 'iin -a me **¶**nε 'ü- kë bhë -a -bha, kö -bhöë kuënnu bhi do ü -bha 'ka ü -bha -Zlan wö 'dhiö. **¶**Zuögludhi -yö kë me 'ö **¶**ya pë -nu yö 'ko 'dhiö ö **¶**zuö' 'piö -yaan kë 'ö- **¶**zuö' 'yaa 'wun **¶**bleeε'- -a 'ka bhë -a -go.

23 'Kεε me 'ö- **¶**zuö' 'dhö -to zlöö -sü 'ka pë me 'ö dhoë- -bhö -a -wun 'gü, kö -yö kë -a 'yaan **¶**nε **¶**ya -bhöpë bhë -a -bhö, kö -Zlan -bha za **¶**ya -lo -a tuö **¶**nε bhë, 'ö bhii 'yaa pë -nu kë **¶**nε -kɔ 'ö- -bha -zo yö -sü 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö. Bhii pë 'oo pë 'ö yaa 'go me -bha -zo yö -sü 'gü kö **¶**sɔɔn yaa -mü.

15

*Kö **¶**kun 'kwa kwa -de **¶**dhoobhaa -wun 'sloo
kë*

1 Me 'ö 'kwa dɔ -sü 'ka genngdhö -zo yö -sü 'gü, kwa **¶**dua' -mü 'kwa nu me -nu 'ö 'wo 'tëëtë bhë

-an -dhë. Kwa ॥dua' 'yaa -mü kö 'kwa pë -nu kë ॥ne -kɔ 'ö -dhi -a 'ka kwa -dhë -a 'dhö.

² -Kwaa këdhe ॥mɛε'- kö mɛ 'ö -dhö -yö dhi ö 'bha -dhë -a këwun -së -wun 'gü; -a -kë 'dhö -sü -dho -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -dhö -da 'dhiö.

³ 'Ö tɔɔ 'töng 'ö Klito -yö ॥kaa' 'kpongtaa zö bhë yaa kë ö -de ॥dhɔɔbhaapë kë ॥dhia. 'Kεε pë 'ö -kë ॥zian' yö ॥ne -kɔ 'ö ॥beεen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü ॥ne: Mɛ -nu 'wo -kë 'si -nu -bho ü -gɔ ॥dhia bhë, -an 'si -nu bho -wo bhë, -yö -lo n -ta 'nö -a 'dhö.

⁴ Pë -nu 'ö 'kwa -an pö -na -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'dhiö ॥zian' bhë, -an 'ple -wo -ya 'dhö kö -yaan kwa ॥daan'-, -yö kë 'dhö kö kwa -bha ॥zuö' -kë -saa -sü 'gü, kwa 'yan -to -a -gɔ -pë -yaan kë -dhö, kö kwa ॥faan' -yaan 'më. ('Ö bhii -Zlan -bha 'sëedhe bhë ॥ne 'ö pë -nu bhë 'wo go -a 'gü.)

⁵ Kö -Zlan 'ö ॥zuösaadhe waa- ॥faan' -an nu mɛ -nu -dhë bhë, -ya -kë kö -kë 'kuë- -sü 'ö 'kowogümadhe 'gü -yö kë ka -gɔ ka -bha 'wun ॥zuan' -sü Yesu Klito -bha -sü 'ka.

⁶ -Yö kë 'dhö, kö ka -bha -dho 'kuëdhö -sü 'ka, kö -Zlan 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito Dë 'ka bhë, 'kaan- -a 'tɔ bho; -yö kë ॥ne mɛ do -wo 'dhö -yö ॥luu' -.

'Wuntaɔsë 'ö 'kpongtaame -nu 'ple -bha 'ka

⁷ ॥Ya kë 'dhö, -ka ka -kɔ 'kpɔ ka 'ko -nu -gɔ ॥ne -kɔ 'ö Klito -yö ö -kɔ kpɔa ka -gɔ kö ka -nu 'ple 'kaan- kaa -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'gü bhë -a 'dhö.

⁸ 'Ö tɔɔ Klito 'ö bhë -yö ö -de -kë yuö -kë Zuifö -nu -dhë -mɛ 'ka, -yö kë 'dhö kö -Zlan -bha pë -nu 'ö- 'tɔ go kwa 'bhëma -nu ॥va -dhë bhë kö -yaan

-a 'dhiö -mɔ 'kuë -a kë -sü 'ka 'iin -a -zɔn -sü 'ka
◻ne pë 'ö -Zlan ◻yaa- pö bhë, -ya -de -kë.

⁹ -Yö -nu 'dhö 'pö kö me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka
kö -waan -Zlan 'tɔ bhɔ 'pö -a -bha 'glusë -wun 'gü
◻ne -kɔ 'ö ◻beεn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhë
'gü bhë -a 'dhö ◻ne: -A -wun 'giü a -dho ü 'tɔ bhɔ
'següme -nu ziën; 'a dho 'tan bho ü 'tɔ 'piö.

¹⁰ 'Yö -ya -sü 'ka 'zü ◻ne: 'Següme -nu 'saadhö,
'segɔ 'ö -Zlan -ya sü bhë, ka -nu -ka ◻zuögludhi
kë ka 'ko ◻bhaa ◻ee!

¹¹ 'Yö mü 'zü ◻ne: Me -nu 'ka 'segɔ 'saadhö 'gü,
-ka kwa Dëme 'tɔ bhɔ. Me 'ple -wa 'tɔ bhɔ; (kö
◻kun 'ö me do -yö to)!

¹² 'Yö Ezai -yö bɔ 'sëedhë ◻beεn' -yan -dhe 'bhaa
'gü mü 'pö ('ö 'wun -gban Yesu -bha) 'ö -pö: Zese
◻suu' - -ta 'në -yö nu -na; -yö -dho nu kö -yaan 'segɔ
'saadhö -an ◻kɔɔn. -Wo -dho wo -zo 'tëñ -a -bha.

¹³ Kö -Zlan 'ö -zo -yö -a -bha -pë -ya mɛ ◻zuö' 'gü
bhë, -yö ka gbaa ◻zuögludhi waa- ◻zuöyagluu
'ka (◻va 'ka) -zo -yö -a -bha -sü 'ö ka -gɔ bhë -a
◻kwaa', -yö kë 'dhö kö pë 'ö -zo -yö -a -bha -pë
'ka bhë 'kaan- ka ◻zuögä 'ple 'to -a -gɔ zian- -Zuu
'slööslö -bha 'piigbeedhë ◻kwaa'.

'Sε 'ö ◻ne -a bɔ -gen

¹⁴ N dhegluzë -nu, ma -de gia- a- ◻tei' -dɔ ◻ne
ka 'glu ◻yö -së 'ö pë 'ö -gban -Zlan -bha 'ö me
dhoë- dɔ, 'ö- 'ple 'dhö ka 'yaan. A- ◻tei' dɔ ◻ne ka
-mɔa kö 'ka ka 'ko -nu 'paan bho.

¹⁵ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'ma 'sëedhë bɔ ka
-dhë. 'Sëedhë bhë -a -dhe ◻plëëzë 'gü, a -ye 'zü 'ö
pë -nu 'ma- ◻bleε'- ka -dhë 'saadhö 'ö 'a bɔ -a 'piö

'zü ka -zo -büö -sü 'ka. -A -ya 'a- wo 'dhö bhë, -yö -kë -Zlan -bha 'glusë 'ö- kë n 'ka bhë -a -wun 'gü.

16 'Yö n sü kö 'aan- kë Yesu Klito -bha yuökëmë 'ka, me -nu 'waa Zuifö 'ka -an ziën bhë -a -wun 'gü. Yuö 'ö 'a- kë -na bhë, -yö -ya -sü 'ka -de -ta; 'ö tɔɔ kö -Zlan -bha 'wuntaɔsë bhë 'aan- -a ɔbleɛ'- me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë kö -an -bha -tosiadhe -yaan kë ɔnɛ slapë 'wo- kë -na gbaɔ 'ka 'ö- 'yi dho 'kan -na -Zlan -dhë -a 'dhö. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö -an -kë 'slööslö -a -bha 'ka.

17 ɔYa kë 'dhö kö n -ma -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü, a -mɔa 'a -kë 'gougo ma yuö 'a- kë -na -Zlan -dhë bhë -a -wun 'gü.

18 'Ö bhii 'ö ɔya kë ɔnɛ 'a dho 'wun ɔbleɛ'-, kö pë 'ö Klito -ya -kë n -dhë bhë, yö dosen ɔnɛ 'a dhoë- -wun ɔbleɛ'- kö me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë ɔwaa- ma, -waan -Zlan ɔbhłë -ya. Pë 'ö 'dhö bhë, Klito -ya -kë ö -wo 'ka, 'go mü 'ö- -kë këpë -nu 'ka,

19 ɔduakëpë -nu 'piigbeezë -nu, -dhidhaapë -nu 'ka ɔbɔa' -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhë -ta -sü 'ka. -Kɔ bhë 'ö ɔkaa' 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha bhë, 'a- -wun ɔbleɛ' -na ö 'ple 'ka 'sɛ -nu 'gü 'go Zeluzalemë 'ö 'dho 'ö yöö Ilili 'segɔ -bha bhë.

20 'Kee kë- wo 'dhö bhë, a- -ya n ɔzuö' 'piö kö ɔdhë 'ö waa Klito -wun ma -a -bha do ɔkun bhë 'a 'dho -a -bha ɔzian' kö 'a- -wun ɔbleɛ'-, kö ɔkun 'ö- ɔtei' -yö kë ɔnɛ ɔdhë 'a 'kɔ do -a -bha 'kɔ 'kpan 'ö me gbe -ya -pë -kë -a -ta -a 'dhö.

21 'Kee kö 'aan- pë -nu kë ɔnɛ -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü bhë -a 'dhö ɔnɛ: *Mε -nu 'ö waa- wun ɔbleɛ' - an -dhë, -wo -dhoë yö, 'ö me 'ö waa- wun ma do, 'wo dhoë- ma.*

'Ta 'ö Pɔlō dho dho -a 'gü Wləmë bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha 'ö ɬnε

22 Pē 'ö- 'bhaa -nu ɬya kë 'ö 'maa nu -a -dhë ka ɬplöö 'ma bhë 'ö bhë.

23 'Kee dɔ 'kwa- wo ɬnε, yuö 'ö -kë n -go 'nö kö 'aan- kë bhë, 'ma yën -a -bha. -A -kwε ɬya kë ɬplëezé 'ö 'a- 'piö kö 'a nu ka plöö 'ma -bhɔdhia kë ɬdhia ka -go.

24 'Kee n -ma 'dho -sü 'ka Esüpanyiö -se ('ö -kë 'kwi -se 'ka bhë -a) 'gü, a -dho bɔ ka 'piö 'ma; 'ö tɔo -yö n -zo 'piö kö n -ma -bɔ ka 'piö 'ma -sü 'gü, kö 'kaan- nu n -dhë kö 'aan- 'dho 'se bhë -a 'gü kö 'ma 'töng kpö kë ka 'piö 'ma.

25 'Kee dɔ 'a- wo ɬnε n 'dho -sü -mü Zeluzalemë kö -Zlan -bha me -nu 'wo 'ma bhë, 'aan- 'dho -nu -an -dhë pë 'ka -an ɬdhia.

26 'Ö tɔo Yesu Klito -wun -dhë 'wun gia- -me -nu 'wo Maseduanë -dhë waa- Glekö -se 'gü -dhë -an -bha bhë, ɬwa 'dho wo 'kuë- kö -waan 'wëü- bho me -nu 'wo 'fɛezé 'kee 'wo Yesu -wun -dhë 'wun gia- -me -nu 'ka, 'wo Zeluzalemë bhë -an -dhë.

27 -Wa -sü wo -de 'gü 'wo- -kë. 'Kee 'kwa -dhë -ga -a 'gü -së 'ka, -yö -an ɬdua' 'ka kö -wa kë -an -dhë 'dhö; 'ö tɔo Yesu -wun -dhë 'wun gia- -me -nu 'wo Zuifö 'ka 'wo Zeluzalemë bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha bhë, -wa -kë 'ö me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'wo- do. ɬYa kë 'dhö kö me 'waa Zuifö 'ka, -an ɬdua' -mü kö -wo nu -an -dhë pë -nu 'wo -kë 'wëü- -nu, sɔ -nu, -bhöpë -nu 'ka bhë -an 'ka -an -dhë.

28 ɬYa kë ɬnε 'ma yën 'wun ɬnε -a -bha 'nö, 'ö 'ma 'dho -kɔ -da 'kuë- bhë -a 'ka -an ɬdhia, kö n zian 'sü -sü -mü Esüpanyiö ɬzian'; 'kee a -dho bɔ

ka ॥plöö 'ma.

²⁹ -Yö n 'gü ॥ne Klito -bha 'dhuë- -yö -dho kë n -ta ö 'ple 'ka, 'a nuë 'ma.

³⁰ N dhegluzë -nu, pë 'a- -dhë ka -gö kwa Dëmë Yesu Klito 'tö 'ka -dhö 'ö -Zuu 'slööslö 'gü bhë -a ॥kwaa' 'ö tco: -Ka kpa n -ma kö 'ko bhë, 'kwa 'dhoë- -bha -bhëa -Zlan -dhë -sü 'ka; -ka ॥bhëa' -Zlan -dhë n -wun 'gü ka ॥faan' 'ple 'ka.

³¹ -Ka ॥bhëa' -Zlan -dhë n -wun 'gü 'zü -yö kë 'dhö kö më -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhë 'wun gia- -më -nu 'ka 'wo Zude -se 'gü bhë 'a dha -an -go, 'iin kö pë 'ö 'a 'dho -na -a 'ka Zeluzalemë bhë, -a -së -yaan -lo -Zlan -bha më -nu 'wo ma -an -ta.

³² -Kö bhë ॥ne 'ö 'a dho -lo -a 'ka ka ॥plöö ॥zuögludhi ॥va 'ka, 'keë kö ॥ya kë -Zlan -we -a -bha -wun 'ka, -yö kë 'dhö kö 'ma -lo 'ma 'aan- n 'tëe 'bhle pa.

³³ Kö -Zlan ö ॥zuöyagluu nu më -nu -dhë bhë, -yö kë ka 'saadhö ka 'piö! Amen.

16

॥Wekadhe 'ö dho me -nu 'wo Wlomë -an 'piö

¹ Yi dheglu -më dhebo 'ö -kë Febe 'ka 'ö yuö kë -na Yesu -wun -dhë 'wun gia- -më -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Sankle -a 'gü bhë, a- -dhë ka -gö kö 'ka ka -zo kë -a 'piö -së 'ka.

² -Kaa -nia 'kun -së 'ka kwa Dëmë 'tö 'gü ॥ne -kö 'ö 'wo- kë -na -a 'ka -Zlan -bha më -nu kpö 'gü bhë -a 'dhö; -ka nu -a -dhë 'wun 'saadhö 'ö- -bha -wun -yö yö -a -bha -a 'gü. -A -de Febe 'ö bhë, -a ॥zuö' ॥yö -së më 'ple 'ka 'ö dho 'ö yöë n -ta.

3 'Ma 'we n yuökëyöö -nu Plisilö waa- Akilasö 'ö yi -nu 'ple 'yi Yesu Klito -bha yuö 'gü bhë -an 'ka.

4 Wo 'wo bhë ɬne 'ö to 'tee kö -wo -an -zë n -wun 'gü 'ö 'a -bo -a -ta 'a ɬtun 'bhee- ɬne; 'ö yaa kë ɬne 'wun bhë ma do 'sloo, 'ö -wun 'gü 'a -an zuö pö -na bhë 'yaa -mü; -yö 'dhö -Zlan -bha më -nu -todhösü 'wo 'kpongtaa zö 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë, -an 'piö 'pö.

5 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më -nu 'wo -ya 'kuë-kë -na -an -gö koo bhë, 'ma 'we -an 'ka 'pö. N dheglu -wungbeezë Epanetö, 'ö yö ɬne 'ö -kë më -blëezë 'ö -we Yesu Klito -wun -bha Azi -se 'gü bhë, 'ma 'we -a 'ka.

6 Mali 'ö yuö kë ka 'dhiö ɬduö bhë, 'ma 'we -a 'ka.

7 N dhegluzë -nu Andronikusö waa- Zuniasö 'ö yi -nu 'yi -kanso -kë 'kuë bhë, 'ma 'we -an 'ka. -An -ga 'ka- wo -na bhë, -an -dhö -yö më -nu -kë ɬduö Yesu Klito -bha bɔmë -nu 'wo bhë -an ziën. -Wo -we Yesu Klito -wun -bha n 'dhiö.

8 N 'bhame Anpliatusö 'ö kwa Dëmë 'gü bhë, 'ma 'we -a 'ka.

9 Yi yuökëyöö Uuben waa- n dheglu -wung-beezë Takisö, 'wo bhë 'ma 'we -an 'ka.

10 Apelösö 'ö -bha -zo yö Klito -bha -kø bhë 'ö 'ka- dö bhë, 'ma 'we -a 'ka. Më -nu 'saadhö 'wo Alitobulö -gö koo, 'ma 'we -an 'ka.

11 'Ma 'we n dheglu Elodion 'ka. Më -nu 'wo Naasisö -gö koo, 'wo -we kwa Dëmë -wun -bha, 'ma 'we -an 'ka.

12 Trifenzë waa- Trifozö 'wo kwa Dëmë -bha yuö kë -na bhë, 'ma 'we -an 'ka; 'ma 'we n dheglu -dhe Pëesidö 'ö yuö kë giagiawo kwa Dëmë -dhë bhë

-a 'ka.

¹³ Lifisö, 'ö ɬya yuö kë kwa Dëmë -dhë 'ö më -zo kun bhë, 'ma 'we -a 'ka. 'Ma 'we -a dhe 'ö n dhe 'ka 'pö bhë -a 'ka.

¹⁴ Dhegluzë Asenklitö -nu, Flegon -nu, Σεμεσö -nu, Patrobasö -nu, Σεμασö -nu 'ö wo -nu 'wo 'ma, 'ma 'we -an 'ka.

¹⁵ 'Ma 'we Filologö waa- Zoli, Nele waa- ö dheglu 'nëdhezë -an 'ka; 'ma 'we Olenpasö waa- -Zlan -bha më -nu 'ö wo -nu 'wo wo 'ko ɬbhaa 'ma 'saadhö bhë -an 'ka.

¹⁶ -Ka ka 'ko -nu ɬtua bho ka 'ko 'sene bho -sü 'ka ɬne -ko 'ö- 'ka -së kö dhegluzë -nu -wa kaa bhë -a 'dhö. Klito -wun -dhë 'wun gia- -më -nu -dho 'kuë- -sü kpökpö -nu 'wo 'nö -dhë -nu -bha ɬwa 'we kaa ɬduö.

'Paanbhodhe -kaanta

¹⁷ N dhegluzë -nu, ka -bha za ɬyö -së giagiawo; më -nu 'ö 'wo 'gügludhe -da -na ka ziën 'iin 'ö 'wo ka bho -na zian -së -ta më ɬdaan' -wo -nu gbe 'wo ka ɬdaan' -na -an 'ka bhë -a 'ka bhë, -ka ka -de dhë 'kan -an -gö! -Ka 'kan -an -bha -dewo!

¹⁸ 'Ö tōo më ɬsuu'- -nu 'wo bhë, yaa kë ɬne kwa Dëmë Klito 'wo- -bha yuö kë -na bhë 'dhë! -Yö kë ka 'yaan ɬne wo -de -bhöpë ɬne 'wo- 'gü -pë kë -na 'dhö bhë. ɬWa ɬyaannu ɬnëdhö, kö -wo 'wun tiitii -nu yö -na 'ko 'dhiö kö më -nu 'ö 'waa 'wun dō bhë, -waan -an dō 'dudhö.

¹⁹ -Ya 'ka- wo 'ma bhë, ka -bha -gö -dho sia- -sü 'ö kwa Dëmë -dhë bhë, më 'ple -wa 'wun -dō. 'Wun bhë, -yö n ɬzuögludhi -wun 'ka; 'këe a- 'piö kö 'kpaakpadhë -yö kë ka -gö, kö pë 'ö 'wun 'ö -së

'ka 'ö kpengdhö, 'kaan- -a kë ɬzian', 'iin kö 'ka ka -ta yö 'wun yaa -bha.

20 'Kee -ka dō 'dhe! -Zlan 'ö ɬya kë 'ö ɬzuöyagluu nu me -dhë bhë, -yö -dho Satan pōn ka -dhë kö 'kaan- -ya -a -ta. Kö kwa Dēmë Yesu -bha 'glusë -yö 'to ka 'piö!

21 N yuökëyoo Timote 'ö yi -nu 'yi 'nö ɬya 'we kaa ɬduö. N dheglu -nu Lusiusö 'dhö, Zazən 'dhö waa- Zozipatæ wo -de 'pö ɬwa 'we kaa.

22 Öö ma -de gia- Tæetiusö 'ö 'sëedhæ ɬne 'ö Pölö -ya pö n -dhë 'a- ɬbeen' bhë, kö, 'ma 'we kaa (kwa Dēmë) Klito 'tö 'gü.

23 Më 'ö n -nia kun 'nö 'pö 'wo- -dhæ Gayusö bhë, 'ö ɬya kë 'ö Yesu -wun -dhæ 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'nö, 'ö -ya 'kuë- -yö -kë -a -gö kçö bhë ɬya 'we kaa. 'Wëü- -kç 'dhiö Elatö 'ö plöö 'nö waa- kwa dheglu Kwatusö ɬwa 'we kaa ɬduö.

24 [Mæa-, kö kwa Dēmë Yesu Klito -bha 'glusë -yö kë ka 'piö -kplawo! Amen.]

-We -Zlan 'tö 'piö -sü

25 -Kwa -Zlan 'tö bhç, bhii yö ɬne 'ö -kç -mç 'wuën- -sü 'dhoë- -gö kö -yö ka ɬfaan' 'më ka -bha -zo yö -sü 'gü ɬne -kç 'ö- 'ka 'wuntaçsë 'ö -gban Yesu Klito -bha 'a- ɬbleeë -na ɬne -a 'dhö. 'Wundödhe 'ö -gban -Zlan -bha, 'wun 'ö -kë -bin -sü 'ka ɬgloçsü 'ö 'kwa- yö bhë, 'ö tçö Yesu Klito.

26 'Kee dō 'kwa- wo zlöö ɬne, ɬya yö kwa -dhë -dhepuudhæ 'gü 'sëedhæ ɬbeen' -yan 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wo 'ka bhë -a 'gü. -Zlan -de gia- ɬne 'ö- pö -yö kë 'dhö kö me 'saadhö 'wo

'kpongtaa -wa ma, kö -wa -dhε 'wun gia- kö
-waan wo -gɔ 'dho -a -dhë sia-.

²⁷ -Zlan dosen 'ö 'kpaakpadhe 'plε -yö go -a 'gü
bhë, 'təbhədhe -yö kë -a -bha 'ka Yesu Klito 'gü
'töng 'saadhö 'ka! Amən.

'WUN SË -NAĆ 'SËËDHĘ

Dan: 'WUN SË -NAĆ 'SËËDHĘ New Testament

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

74f67de7-5f93-5988-92e9-b1a45247636e